

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VII

CELOVEC, SOBOTA, 15. NOVEMBER 1952

ŠTEV. 80 (540)

Termini za volitve določeni

Na predlog notranjega ministra kot vrhovne volilne oblasti je na svoji torkovi seji ministrski svet odobril vladni razglas, s katerim se razpišejo parlamentarne volitve in uradno fiksira 22. februar 1953 kot dan volitev. Vzporedno s tem je bil določen za dan dejanskega razpisa volitev (Stichtag) 9. december t. l. in za termin, do katerega morajo biti gotovi in na vpogled volilni imeniki, 10. januar 1953.

Tudi deželnozborske volitve
22. februarja 1953

Na zasedanju koroškega deželnega zbora minuli torek so poleg obravnavanja tnevnega reda z vložitvijo deželnega proračuna kot glavno točko vse štiri frakcije enodušno stavile nujnostni predlog, naj se koroški deželni zbor predčasno razpusti, da bodo lahko hkrati s parlamentarnimi volitvami 22. februarja prihodnjega leta tudi volitve v koroški deželni zbor. S soglasnim sklepom je deželni zbor poveril deželno vladu z nalogo, naj nemudoma začne pripravljati volitve. Zakonodajna doba sedanjega deželnega zbora, ki bi normalno morala trajati do prihodnje jeseni, se bo torej končala z izvolitvijo novega deželnega zbora že februarja meseca.

Ali naj se zgodovina ponovi?

Avstrijsko časopisje je minulo sredo objavilo neko poročilo francoske poročevalne službe AFP iz Bonna, ki pravi, da bi se avstrijsko-nemška pogajanja v zvezi z nemško imovino v Avstriji lahko do gotove mere začela tudi že pred sklenitvijo državne pogodbe. Vprašanja, o katerih bi Nemci hoteli razpravljati že sedaj, so predvsem likvidacija javne uprave nad nemško imovino in njena nadomestitev z zgolj javnim nadzorstvom nad lastno nemško upravo, dalje določitev nekega roka, po katerem bi nemški državljani spet lahko pridobivali premoženjske vrednote na avstrijskem ozemlju ter končno definicija položaja tistih nemških premoženj v Avstriji, ki so to bila že pred 10. marcem 1938.

Ob premišljevanju o teh „najnovejših“ nemških zahtevah se nam koroškimi Slovencem nehote vsili spomin na slabe izkušnje, ki smo jih v preteklih časih imeli prav s takimi Nemci, ki so smeli pridobivati premoženja na avstrijskem ozemlju. Pridobivali so taka premoženja v precejšnji meri že dolga leta pred drugo svetovno vojno prav na slovenskem ozemlju Koroške, klicali pa so te nemške kolonizatorje razni tedanji Maier Kaibitschi, (da bi pomagali napraviti „dieses Land deutsch“). In dejansko smo v poznejših letih morali na lastni koži občutiti delo priseljenih rajhovcev — Hitlerjevih petokolonašev, ki so kot nacistični župani, ortsguppenlajterji in ortsbauernfrirerji sestavljali izselitvene liste z imeni stotin slovenskih družin.

Zato nam take nemške zahteve po ponovnih možnostih nemških državljanov za pridobivanje premoženja na avstrijskih in s tem seveda naših slovenskih koroških tleh prav nič ne prijaajo. Saj imamo tudi še danes razne Maier Kaibitscheve ali Steinacherje, ki bi utegnili kreniti po isti stari poti in spet klicati neke petokolonaške kolonizatorje na naše ozemlje. Mi pa ne želimo, da bi se zgodovina začela ponavljati v našo škodo!

London. — Fašistična organizacija „Gibanje britanske unije“ je organizirala v Londonu demonstracije, med katerimi je prišlo do manjših spopadov med približno 100 člani tega gibanja in londonskimi meščani. To fašistično gibanje vodi Mosley.

Anglija pozdravlja obisk maršala Tita

Državni podtajnik britanskega zunanjega ministrstva Anthony Nutting je sporočil v Spodnjem domu, da je maršal Tito sprejel povabilo, naj obišče Veliko Britanijo. Priponil je, da še ni določen dan za ta obisk. To sporočilo, o katerem je dejal nekdanji laburistični podtajnik v zunanjem ministrstvu Ernest Davies, da ga bodo sprejeli z velikim zadovoljstvom, so v parlamentu navdušno pozdravili.

Skoraj ves britanski tisk prinaša na vidnih mestih vest, da bo predsednik zvezne vlade Jugoslavije maršal Josip Broz-Tito obiskal Veliko Britanijo. „Evening News“ je objavil čez celo prvo stran poročilo z naslovom „Tito bo obiskal London“. Časopisa „Star“ in „Evening

Standard“ prav tako poročata na prvi strani o obisku maršala Tita.

Vplivni liberalni časopis „News Chronicle“ toplo pozdravlja vest, da bo maršal Tito napravil uradni obisk Veliki Britaniji. „Njegova navzočnost med nami bo dokazala, da dve državi, popolnoma različni v svojih političnih pogledih, lahko sodelujeta in hočeta sodelovati“, piše časopis in pripominja, da se Britanci spominjajo maršala Tita kot zaveznika, ki se je hrabro boril proti fašizmu in da ga spoštujemo kot graditelja njegove države. — Časopis zaključuje, da bo maršal Tito ob svojem obisku v Veliki Britaniji imel priložnost videti, da gledajo Britanci v njem svojega prijatelja.

Dobri grško-jugoslovanski odnosi — poročstvo za utrditev miru na Balkanu

Voditelji najvplivnejših grških političnih strank — vodja progresivne unije centra EPEK Plastiras, vodja liberalne stranke Venizelos in vodja gibanja za zbiranje grškega naroda Papagos — so dali dopisniku Radia Jugoslavije izjavo o odnosih med Grčijo in Jugoslavijo ter o programih posameznih strank glede na bližnje volitve.

Odgovarjajoč na vprašanja kakšen pomen pripisuje utrditvi jugoslovansko-grških odnosov glede za zunanjo politiko grške vlade, je Plastiras izjavil, da so grško-jugoslovanske odnose proučili z vseh strani in da temelje zlasti na vzajemni pomoči med obema državama za ohranitev svobode in neodvisnosti ter gospodarsko krepitev obeh držav. To dokazuje, da so temelji, na katerih je zgrajeno grško-jugoslovansko prijateljstvo, trdni in dolgotrajni.

Na vprašanje, s kakšnim programom bodo stranke centra, koalicija EPEK - liberalci, nastopile na volitvah, je Plastiras dejal, da so splošne črte tega programa v tem, da bi grš-

kemu narodu zagotovili svobodno in demokratsko življenje v prijateljstvu in sodelovanju z Jugoslavijo in Turčijo ter drugimi državami, ki delajo za utrditev miru in zatiranje napadalnosti.

Vodja liberalne stranke Venizelos je glede na grško-jugoslovanske odnose izjavil, da sta vladni obeh držav storili vse, kar je bilo v njuni moči za izboljšanje odnosov med državama.

Na vprašanje, kako gleda na dosedanje utrditve grško-jugoslovanskih odnosov, je vodja gibanja za zbiranje grškega naroda Papagos izrazil zadovoljstvo, da so se odnosi med tema državama utrdili. Dejal je, da so tradicije, ki vežejo narode Grčije in Jugoslavije, poročstvo za utrditev miru na Balkanu.

V okviru sedanje volilne kampanje za parlamentarne volitve, ki bodo 16. novembra, je v svojem govoru v Solunu pred približno 80.000 zborovalci Plastiras med uspehi, ki jih je dosegla koalicijska vlada, zlasti opozoril na prijateljstvo Grčije s Turčijo in Jugoslavijo, ki se čedalje bolj razvija.

ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENCEV
OBVEŠČA

vse svoje člane, da bo imela v četrtek, dne 20. novembra 1952 ob 9. uri dopoldne v Celovcu, Delavska zbornica (Arbeiterkammer), 1. nadstropje, svoj

IZREDNI OBČNI ZBOR

Dolžnost vseh izseljencev je, da se tega važnega zborovanja udeležijo, da tako podprejo prizadevanja Zveze za upoštevanje upravičenih teženj slehernega izseljenca-sotrpina.

Zavedajmo se, da bomo uspeli le v strnjnosti in povezanosti!

ODBOR

Z zasedanja avstrijsko-jugoslovanske komisije
v Mariboru

Delo mešane komisije za izvajanje gleichenberškega sporazuma, ki opravlja svoje delo v Pohorskem dvoru pri Mariboru, ugodno napreduje.

Obe delegaciji si prizadevata, da bi pospešili razpravljanje, s tem pa tudi končali delo že do konca decembra.

Pri reševanju posameznih primerov, ki niso v skladu s sklepi gleichenberškega sporazuma, kaže avstrijska delegacija razumevanje in s tem olajšuje delo vsej komisiji. Po izjavi predsednika jugoslovanske delegacije dr. Iva Murka, svetnika Gospodarskega sveta LRS, napreduje konferenca v duhu vzajemnega konstruktivnega sodelovanja. Po drugi strani je tudi šef avstrijske delegacije dr. Edmund Krahl, svetnik avstrijskega ministrstva za zunanje zadeve, poudaril svoje zadovoljstvo nad

prijateljskimi okoliščinami, v katerih se odvija konferenca.

Komisija je že rešila večino primerov iz okraja Murska Sobota na jugoslovanski strani, oziroma iz dela Gradišanskega in dela okraja Radgona na avstrijski strani. Pri tem je imela komisija nekaj težav zaradi neurejenega stanja v katastrih in zaradi razcepljenosti zemljiške posesti v smislu starega madžarskega dednega prava.

V sredo je komisija začela razpravljati o obmejnih predelih Koroške in o tukajšnjih dvolastnikih in prijavah pašniških pravic. Zaradi tega je prišel v sestav avstrijske delegacije na mariborski konferenci tudi vladni nadsvetnik koroške deželne vlade dr. Heinrich Riesenfeld, kar smo poročali že zadnjič.

IZ VSEBINE:

NA POT
V OSLOVSKI KLOPI
BOGATA AMERICANKA
PRIČA
ZIMSKE NOČI

Naše žene na IV. kongresu AFŽ
Slovenije

V veliki dvorani hotela Union v Ljubljani se je danes pričel četrti kongres AFŽ Slovenije. Kongres bo trajal dva dni in bo na njem sodelovalo 711 delegatk, ki so jih izvolile organizacije AFŽ širom vse Slovenije. Kongres bo med drugim razpravljal tudi o problemih zaposlenih žem in njihovi vlogi pri izgradnji socialističnega družbenega reda.

Med povabljenimi gosti je na kongresu prisotnih tudi pet zastopnic Zveze slovenskih žen iz Koroške.

Liejevi razlogi

V pismu, s katerim je predsedniku letošnjega zasedanja Generalne skupščine napovedal svojo ostavko, je Generalni tajnik OZN Trygve Lie poudaril:

„Globoko sem prepričan, da je prav sedaj čas, da odstopim, ne da bi s tem povzročil kakršno koli škodo OZN. Umakniti sem se hotel že leta 1950, ko mi je potekel prvi mandat, sklenil pa sem ostati, ker je tedanja agresija na Koreji zahtevala, da sem nadaljeval svoje delo. Sedaj pa menim, da je položaj nekoliko drugačen. — Združeni narodi so odbili agresijo na Koreji in možnosti so da bo sklenjeno premirje, če bodo ZSSR, Kitajska in Severna Koreja iskrene v svoji želji, da bi prenehale sovražnosti. V tem primeru bo novi generalni tajnik, ki bo izvoljen po sporazumu petih velesil, stalnih članic Varnostnega sveta in Generalne skupščine, utegnil bolj koristiti kakor jaz. Če pa bi se svetovni položaj poslabšal, ne želim, da bi položaj generalnega tajnika tudi v najmanjši meri oviral sklenitev sporazuma ali razumevanje, ki bi preprečila svetovni požar.“

Ostavka generalnega sekretarja OZN, ki je pripravljen ostati na svojem mestu do izvolitve novega sekretarja, je vzbudila veliko presenečenje. Splošno menijo, da jo je treba razlagati kot zadnji opomin velikim silam zaradi neuspeha pogajanj o premirju na Koreji in da bo danes zelo težko najti novega generalnega sekretarja OZN, s čigar izvolitvijo bi se strinjala tako sovjetski blok kot ostali svet.

Gotovi politični krogi, zlasti ameriški, so za to, da bi postal Trygve Liejev naslednik filipinski zunanji minister, general Carlos Romulo. Prav toliko ali morda še več izgledeov priti na to mesto pa imata tudi mehiški delegat pri OZN Luis Padilla Nervo in libanonski delegat Charles Malik. Vsesakor je Generalna skupščina vprašanje generalnega tajnika dodatno postavila na dnevni red zasedanja.

Indija hoče biti pripravljena
za obrambo

Predsednik Indijske unije doktor Radjendra Prasad je pozval vse Indijce, naj store vse, kar je v njihovi moči za okrepitev indijske obrambe. V posebnem razglasu, ki je bil objavljen, je pozval vse prebivalstvo, tako moške kot ženske, naj se prostovoljno priključijo v pomožne enote kopne vojske. „Indija vodi prijateljsko in dobrohotno politiko do vseh“, je poudarjeno v razglasu, „toda v sedanjem svetovnem položaju moramo biti pripravljene za obrambo“. —

Zvedelo se je, da namerava indijska vlada še letos predlagati ljudski skupščini, naj sprejme zakon o obvezni vojaški vzgoji v pomožnih enotah kopenske vojske za vse delavce in uslužbence.

Kairo. — Egipčanska vlada je sklenila ustanoviti ministrstvo za usmerjanje nacionalne politike, ki bo vodilo delo na področju propagande, tiska, radia, gledališke umetnosti, kinematografije in turizma. Novo ministrstvo bo vodil minister brez listnice Fati Radwan.

Priča pred sodiščem:

„Metniza so se ljudje bolj bali kakor Gestapa“

Na šesti obravnavi Metnizovega procesa proti uredniku našega lista, ki je bila dne 17. 4. 1951, je celovško sodišče zaslišalo Jurija Bojanoviča iz Ptujca.

Jurij Bojanovič je eden izmed onih redkih preživelih partizanov, ki so jih pliberški nacisti z nemško policijo napadli pri Apovniku na Komlju. Za časa hitlerjevske okupacije je moral prisilno zapustiti svojo domovino Jugoslavijo. Leta 1944 je bil nekaj časa zaposlen pri podružnici velikovške mlekarnice v Pliberku, odkoder je poleti 1944 pobegnil in šel v partizane.

Našemu uredniku je po dolgotrajnem iskanju s pomočjo in sodelovanjem domačinov iz Pliberka in okolice uspelo ugotoviti ime in bivališče te priče in očitavca zločinskega divjanja nacistov pri Apovniku. Ljudje so ga namreč poznali samo po njegovem partizanskem imenu in so le približno vedeli odkod je doma. Tem bolj presenečen pa je bil Metniz, ko je na dan obravnave zagledal pred sodno dvorano v Celovcu znanega mu partizana, ki se je odzval vabilu celovškega sodišča na pričevanje. Začuden in zmeden mu je Metniz, ko ga je zagledal, dejal: A, ti si tudi tukaj!

Zaslišan kot priča pred sodiščem v Celovcu je Bojanovič povedal v glavnem naslednje:

Kot partizan sem se boril proti nemškemu fašizmu na področju med Guštanjem, Prevaljami in Šmarjeto pri Pliberku. Na tem področju smo se stalno gibali iz kraja v kraj. Spominjam se, da je bilo dne 12. 10. 1944, ko smo počivali pred hišo pri Apovniku na Komlju. Bilo nas je 14 partizanov s komandantom Dominom na čelu. Čutili smo se varne in smo odložili nahrbtnike, municijo in orožje, nekateri so tudi sezuli čevlje.

Opoldne nekako med 11. in 12. uro pa nas je nenadoma napadla močna edinica nemške policije in žandarmerije, ki je štela približno 100 mož. V naglici smo zgrabili za orožje in se postavili v bran. Vsled premoči s strani napadalcev smo se skušali umakniti v kakih 150 metrov oddaljeni gozd. Pri tem je bil naš komandant že pri Apovniku v bližini hleva težko ranjen, a ga na umiku nismo več mogli odnesti s seboj. S tovarišem Karlom in Gašperjem sem dosegel bližnji gozd, ki nam je nudil zavetje. Tu smo se ustavili in nekaj časa v zaščiti dreves sledili nadaljnim dogodkom.

Od tod sem videl kako so ranjenega Domi-

na, ki je ležal na tleh, obkolili trije moški, ga pobijali s puškinimi kopiti in ga odvlekli proti goreči hiši. Z gotovostjo, ki izključuje vsak dvom, sem spoznal in videl, da je bil med temi tremi moškimi tudi Metniz. Prodvsem sem pri tem Metniza spoznal po njegovem močnem in zadirčnem glasu, ki mi je bil znan še iz Pliberka, kamor je Metniz večkrat prihajal v mlekarno, kjer sem bil nekaj časa zaposlen. Metnizov glas mi je še danes v ušesih in bi ga takoj spet spoznal, tudi če bi kričal zaprt v sosednji sobi, ne da bi ga videl.

Cim so ranjenega Domina odvlekli k ognju, nisem več mogel slediti dogodkom, ker tja nisem več imel razgleda. Streljati nisem več mogel, ker sem imel samo še nekaj nabojev v puški. Ostale municije ob nenadnem napadu nisem več utegnil vzeti s seboj.

Našega ranjenega komandanta Domina pa niso samo brcali s čevlji in pobijali s puškinimi kopiti. Preparali so mu tudi trebuh in mu prerežali vrat. Imel je ožgane noge, ostali del trupla ni zgorel. To so nam pripovedovali naslednje dni ljudje iz sosesčine, kjer smo se vedno zadrževali.

Metniz je bil takrat splošno na glasu, da

se je vodilno udeleževal pri hišnih preiskavah in strahovanju ljudi. Ljudstvo je takrat povsod pripovedovalo, da je delal Metniz z naperjeno brzostrelko pri različnih domačijah hišne preiskave. Različni ljudje so mi pravili, da je Metniz pogosto v družbi 2 do 6 domačinov in žandarjev vdiral v hiše in delal preiskave, pri tem pa je vedno vstopil prvi v hišo. Morda ljudje danes tega ne marajo več povedati iz strahu pred njim, ker ima povsod velik vpliv.

Domačini iz prevaljske okolice so mi opisovali, kako surovo in zločinsko je Metniz nastopal pri nasilnem izseljevanju Slovencev in med borbami s partizani. Ljudje so mi pravili, da so imeli pred Metnizem večji strah kakor pa pred Gestapo. V določenem roku lahko navedem sodišču priče s imeni in naslovi.

Po dogodkih pri Apovniku smo dobili povelje, da je treba Metniza ujeti, ga ustreliti ali pripeljati živega na partizansko komando. Približno en mesec pozneje so ga partizani zasačili in ga v Pliberku že imeli v rokah. Navedel pa jim je drugo ime in, ker ga osebno niso poznali, so ga spet izpustili.

Južnokoroška semenarska zadruga odpira našemu kmetijstvu nova pota

V drugi polovici oktobra je Zveza slovenskih zadrug izvozila v Jugoslavijo 100.000 kg semenskega krompirja, ki ga je pridelala Južnokoroška semenarska zadruga. Ta krompir so zadržniki prodali po 1.25 do 1.32 šil., za krompir nižje semenske kvalitete pa so dobili 0.94 do 1.04 šil. za kg. Za saditev z namenom razmnoževanja v prihodnjem letu pa je Južnokoroška semenarska zadruga dobila doslej že naročil za 65.000 kg originalnega semena sorte „Böhms Allerfrüheste Gelbe“. Po poročilih je kupec eksportiranega semena — Semenarna iz Slovenije — z dobavljenim krompirjem zadovoljen in ima zadruga že obljubljen zanesljiv odkup tudi v prihodnjem letu.

S pričetkom delovanja Južnokoroške semenarske zadruge se je odprlo za naše kmečko ljudstvo novo področje gospodarske dejavnosti, ki ima brez dvoma vse pogoje, da se razvije v eno najmerodajnejših vej našega kmečkega in združnega, s tem pa tudi narodnega gospodarstva.

Ustanovitev Južnokoroške semenarske zadruge in njen prvi vidni korak — izvoz 100.000 kg semenarskega krompirja — je sad delovanja Slovenske kmečke zveze. Že pred dvema letoma je Slovenska kmečka zveza pričela zbirati okoli sebe najboljše pridelovalce krompirja, žita in krmnih rastlin ter proučevati pogoje za razvitje novega, gospodarsko posebno izplačljivega področja — semenarstva. Te svoje člane je pričela združevati v semenarske krožke ter pričela z njimi delati prve korake k semenarjenju. V lanskem poletju pa je sestavila posebno strokovno komisijo, da prouči naravne pogoje za razvoj semenarstva. Na podlagi ugotovitev komisije je v teku lanske jeseni pričel sekretariat SKZ zbirati interese, da se združijo v semenarski zadrugi, ter pripravljati njeno ustanovitev.

Ustanovni občni zbor Južnokoroške semenarske zadruge je bil 21. februarja t. l. Za predsednika je bil izvoljen Lambert Pisjak, p. d. Pridovnik iz Radiš. Če to posebej ome-

nijamo, tedaj zaradi tega, ker gre predvsem tov. Pisjaku zasluga, da je zadruga mogla pričeti takoj po ustanovitvi uspešno delovati. Že v jeseni 1951 naročeni originalni semenski krompir je dobavitelj zadrugi spomladi iz vzrokov, ki so zelo pozorni, tik pred saditvijo odpovedal. Tov. Pisjak pa se je z vso svojo iniciativnostjo in gnotno pomočjo zastavil za zadrugo, da je mogla potem članom dobaviti potrebno seme. Njegova skrb za zadrugo pa je tudi danes vidna in je lahko zgled zavesti odgovornosti za poverjeno funkcijo za skupni blagor. Enako gre zasluga vsem onim združnikom, ki so s svojo požrtvovalnostjo in vztrajnostjo premostili vse notranje in zunanje težave zadruge ter ji tako pomagali napraviti prvi korak v javnost in čez ovire, ki so se vedno znova pojavljale, dokler semenski krompir ni bil v vagonih etiketiran in plombiran.

Poleg krompirja je zadruga tudi še pričela skrbeti za to, da bo v prihodnjem letu dala našim kmetom iz svoje proizvodnje prvo originalno seme ozimne rži in pšenice. Ob tesni naslonitvi na SKZ in ob pomoči Zveze slovenskih zadrug odpira Južnokoroška semenarska zadruga našemu kmetijstvu nova pota k večji izplačljivosti kmečkega dela in kvalitetnemu podvigu naše kmetijske proizvodnje.

Francija se brani razprave o Tuniziji in Maroku

Francoski zunanji minister Robert Schuman je izjavil na plenarni seji, da Generalna skupščina ni pristojna proučevati tuniško in maroško vprašanje, saj vežeta ti dve deželi s Francijo dvostranski pogodbi. Spričo tega je pripomnil, da je njegova država proti vmešavanju in da ne bo dovolila, da bi jo izrinnili iz Tunisa in Maroka. Po Schumanovem mnenju ne pomeni položaj v Severni Afriki nevarnosti za mir oziroma nevarnosti za varnost tretje države.

PO ŠIRNEM SVETU

Pariz. — V Parizu je umrl te dni v starosti 77 let znani francoski diplomat grof Charles de Chambrun.

Pokojni je bil v letih 1919/20 član zavezniške plebiscitne komisije in se je v nasprotju k italijanskemu zastopniku grofu Liviu Borghese in nekaterim drugim članom komisije pokazal zelo objektivnega in pravičnega slovenskim težnjam naklonjenega.

New Delhi. — Ameriška vlada je odobrila Indiji nove kredite v višini 38 milijonov dolarjev na podlagi pogodbe, ki je bila podpisana v okviru splošnega ameriško-indijskega sporazuma o tehnični pomoči. Novi ameriški krediti so namenjeni predvsem za finansiranje indijskega uvoza železa, jekla in umetnega gnojila ter za izvedbo nekaterih projektov za razvoj kmetijstva.

Bombay. — Iz Lhase v vzhodni pokrajini Tibeta, ki meji s Kitajsko, poročajo, da je prišlo do spopadov med kitajsko garnizijo in pripadniki bojevitiga plemena Kambas. Do spopada, v katerem je bilo ubitih 30 Tibetancev in 10 kitajskih vojakov, je prišlo zaradi protesta tega plemena proti prisotnosti kitajskih čet. Poročajo, da je v vsej pokrajini razglašeno obsedno stanje.

Božidar Jakac na svoji razstavi v Celovcu

V celovškem muzeju je bila tri tedne odprta razstava mojstra Božidarja Jakaca, enega izmed najbolj slovečih in širom po svetu znanih slovenskih upodabljalovih umetnikov. Razstava, ki je bila včeraj zaključena, je ves čas vzbujala veliko pozornost in si jo je ogledalo mnogo občinstva.

Zlasti veliko ljubiteljev lepe umetnosti pa se je zbralo v razstavnih prostorih minuli četrtek, ko je mojster s svojo soprogo prišel iz Ljubljane v Celovec na svojo razstavo. Navzoči so bili predstavniki javnega in kulturnega življenja, koroški umetniki, zastopniki kulturnih ustanov in organizacij ter lepo število mladih študentov zlasti iz celovškega učiteljskega kroga.

Slovenskega umetnika je najprej pozdravil ravnatelj celovškega muzeja dr. Moro, ki je hkrati izrazil željo, da bi tej razstavi sledila živahna izmenjava kulturnih stikov med Koroško in Slovenijo posebno še na področju umetnosti, da bi se še bolj poglobili in utrdili odnosi prijateljstva in dobrega sosedstva med ljudstvi obeh dežel.

V svojih zahvalnih besedah za prisrčni sprejem je profesor Jakac poudaril, da je prav umetnost tisto področje, ki že po svoji naravi teži po zblizevanju in sodelovanju med narodi. Ta prva razstava slovenske umetnosti v Celovcu pa naj prispeva k medsebojnemu spoznavanju in spoštovanju kulturnega ustvarjanja obeh narodov.

V daljšem, globoko zajetem predavanju je nato prof. Jakac v širokih potezah očrtal razvoj slovenske umetnosti ter v živem in nadvse zanimivem tolmačenju umetniških prizadevanj v iskanju izraza prikazal to, kar je prav za njegove umetnine tako značilno, da je poslanstvo umetnosti v tem, da poustvarja naravo in realno življenje, da išče in najde take oblike in izrazna sredstva, s katerimi se tudi umetnost lahko približa širokim ljudskim plastem in prispeva k njihovemu kulturnemu vzponu.

Prosvetni vestnik

Dobre igre na naše odre

„Kaj more biti lepšega od gledališke predstave, na katero se v zimskih večerih ali nedeljskih popoldnevih zbere staro in mlado iz naše vasi? Dobra gledališka predstava jih ne zabava samo tisti dve uri, ko sede v dvorani. Ponesejo jo domov, razgovarjajo se o njej. Dostikrat si stavijo usode junakov na odru za zgled. Igra jim je dala novo vero v življenje, okrepila jih za vsakodnevni boj, ki ga bije slednji izmed nas za novo in lepšo bodočnost.“

S temi besedami je znani režiser Fran Žižek povedal veliko resnico tudi za naše podeželske odre, za odrske prireditve po naših družtvih. Prav za nas, ki živimo v zamejstvu, je bila slovenska igra že vedno poseben doživljaj z globokim in nadvse važnim pomenom, naš družstveni oder je bil eno izmed svetlišč, kjer smo spoznavali in se učili ljubiti materin jezik, kjer smo gojili narodno kultu-

ro. In to važno vlogo mora odigrati slovenska odrska prireditelja tudi danes.

Zato pa nikakor ni vseeno odnoso brez bistvenega pomena, s kakšnimi igrami bomo nastopali po naših odrh. Resno in temeljito moramo premisliti vse okoliščine, predno se odločimo za neko dramatsko delo. Čestokrat slišimo opazko: „Meni je vseeno, kakšna je igra, važno je le to, da se tisti dve uri dobro zabavam in poveseim“. Res, po celotredenskem težkem delu hočemo na prireditvi pozabiti telesne napore, hočemo se tudi poveseleti in si privoščiti zdravo zabavo. Kljub temu pa ne smemo pozabiti, da mora biti tudi ta zabava vzgojnega značaja, biti mora primerna za okolje in za ljudi, za katere je namenjena. Tako na primer za naše podeželske odre nikakor ni primerno, da bi uprizorjali razne burke in veseloigre, v katerih se smeji kmečki človek. Dovolj imamo dobrih odrskih del,

ki so polna zdravega humorja, hkrati je poseben važni — tudi vzgojne vsebine. Taka bomo uprizorjali in lahko smo prepričani, da bodo vse naše prireditve ob raznih veseljih priložnostih imele tisti uspeh, ki si ga želimo.

Tudi igra z resno vsebino nikakor ni vsaka primerna za naše odre. Koliko jih je, katerih vsebina zgolj povečuje življenjske razmere preteklih časov, ne obravnava pa sedanosti in današnjega človeka. Toda pri odrskem udeleževanju nikakor ne smemo iti mimo resničnega življenja, zato se bomo pri izbiri dramskih del odločili za tista, ki nam pokažejo življenje tako, kakršno je. Posebno častno mesto za naše razmere zavzemajo pri teh gotovo življenjske igre Cankarja in Finžgarja, ki smo jih na naših odrh igrali vedno s posebnim veseljem in ki bodo tudi v bodoče vsakokrat navdušile vsakega gledalca.

Ko se bomo torej odločali za uprizoritve te ali one odrske prireditve, potem imejmo vedno pred očmi, da prireditelja na naših prosvetnih odrh ni namenjena le zabavi in razvedrilu, marveč nas utrjuje tudi v ljubezni in zvestobi do maternega jezika, do slovenskega naroda.

Zadnji govor Višinskega pred OZN spet negativen

Sovjetski zunanji minister Višinski je imel v ponedeljek v nadaljevanju razprave o korejskem vprašanju govor v političnem odboru, v katerem je napadel ZDA, da namenoma podaljšujejo vojno na Koreji in zavirajo sklenitev premirja.

Izjavil je, da je korejska vojna „vojaški fiasco za ZDA, ki bi rade za vsako ceno rešile korejski spopad na bojišču, nikakor pa ne za zeleno mizo. Trdil je, da so ZDA s svojo resolucijo, ki jo podpira 20 držav, v resnici stavile ultimatum nasprotni stranki v Koreji in stavile vanj načelo prostovoljne repatriacije vojnih ujetnikov, kar je po njegovem mnenju „povsem nesprejemljivo“. — „Sleherno vztrajanje na tem načelu“, je dejal Višinski, „bo nujno privedlo do prekinitve pogajanj v Pan Mun Jonu in do nadaljnje razširitve vojne“.

Višinski je naposled stavil nekoliko spreminjeni predlog prejšnje sovjetske resolucije o ustanovitvi posebne komisije OZN za rešitev korejskega vprašanja. Tokrat je predlagal, naj bi sestavili komisijo 11 članov (ZDA, Velika Britanija, Francija, ZSSR, Kitajska, Indija, Burma, Švica, Českoslovaška, Severna Koreja in Južna Koreja), ki naj bi ukrenila neposredno vse potrebno za rešitev korejskega vprašanja na temelju združitve države in naj bi pripomogla k temu, da bi bili repatriirani vsi vojni ujetniki obeh vojskujočih se strank.

Predstavniki ameriške delegacije v OZN je po govoru Višinskega izjavil, da je izjava slednjega „vse razočarala“ in da ne nudi OZN ničesar novega. Pripomnil je, da Višinski sploh ni odgovoril na določena vprašanja, ki sta mu jih stavila ameriški in britanski delegat, in da se je izmikal razpravi o različnih predlogih za odpravo zastoja v pogajanjih v Pan Mun Jonu.

Beograd. — Prezidijski ljudske skupščine FLRJ je izdal ukaz, s katerim je razrešen dolžnosti minister generalni sekretar vlade FLRJ Ljubodrag Djurič. Djurič je provokatorsko nastopil na VI. kongresu KPJ.

JOŽE PAHOR:

Na pot

Nedelja. Vse mesto je v praznjem; pristanišče si je nadelo slavnostni nakit, po ladjah blestijo v soncu tisoči zastavic, sapice z visokega Krasa se igrajo z njimi.

V zalivu pred Škednjem čaka velikan. Dolgotrajno delo umnih glav in rok se bliža koncu, velikan čaka krsta. Čez nekaj mesecev bo tisoč milj od tu, sredi neskončnih voda, gospodar usode izseljencev, ki ne morejo živeti na lastni zemlji.

Zvočniki grmijo slovesne besede, peneče se vino oblije ladjin bok. Oporniki padajo spodbiti, v hrumu godbe in ljudi šumi parnik v morje.

Perenič stoji v množici in ne čuti slovesnosti trenutka. Pribežnik je. Pribežal je v to mesto, ki je njegov rojstni kraj, ko je obšel že velik kos sveta. Iskal je umetnost, zdaj išče kruha. Ni sam, ženo ima in ta ne more na delo, če bi ga tudi našel.

Perenič misli. Morda pa bi velikan vendar potreboval njegove roke, njegovega znanja. Preden se bodo razmaknile vode za njegovo pot v ocean, se bo moral razkošno opraviti, da se bo mogel pokazati bogatim zemljam. Morda, morda le še niso oddana končna dela.

Perenič je poskusil. V uradu paroplovne družbe so se smehljali. Kaj se mu ne bi! Prepričati jih je hotel, da je treba nečesa pomembnega na parniku, če gre v široki svet, da je treba del, ki jih ne zmore vsaka roka. Ali imajo koga, ki bi si upal okrasiti velike dvorane, okrasiti tako, da se bo zavzel od lepote, kdor bo stopil vanje? Umetnost ni obrt, ustvarjanje je, vedno nova pot in vedno nekaj, kar se zlije iz srca!

Pomilovalno so ga gledali, kaj bi z njim, zanesenjakom!

Ko je odhajal, je na hodniku ujel besedo, ki ga je zadržala. Podjetnik bi moral pospešiti s pleskarskimi deli; Perenič se je ponudil za delavca. Pogoji niso bili lahki, a kdor nima kruha, sprejme še trše.

Tako je prišel Perenič na parnik kot pleskar. Rajši bi delal stvari, ki bi rasle iz srca. Rajši bi delal brez akorda, saj je bil marsikdaj proti večeru tako zmučen, da je padel doma kakor spodkleščev. A delal je za kruh in je vztrajal in ni govoril o krivici.

„Ubili se boste, profesor,“ je dejal delavec, ki je bil z njim; „vsako delo se more opraviti na dva načina!“

„Pogodil sem se, nisem slepar,“ je odbil Perenič. Le včas si je vzel trenutek, da je skočil gledat, kako gre slikarjem v dvoranih.

„Ne hodimo več po izvoženih poteh,“ je ocenjeval, „umetnost je ptica, ki leti svobodno!“

„Vi bi vse to bolje izdelali?“ ga je vprašal porogljivo inženir Berlan, ki je vodil delo — isti, ki ga je bil odslovil pred tedni: „Kdo ste vi?“

„Pleskar,“ je odvrnil Perenič. „Pripravim vam drugačnih načrtov!“

Samozavestno je inženir odklonil.

Hladnejši dnevi so prihajali, izpod jasnega neba je završala burja. Brila je po ulicah in tolkla na morje, ki se je zmrščilo. Kakor ni bilo Pereniču mar napora, tako ni mislil na miraz. Kljuboval je, ko so udarjali vanj ledeni sunki, ko so žvižgali po krovu. Delo ga je priganjalo, vzlic mrzli burji je bil ves prepoten. Streslo ga je, a se je upiral. Upogniti se ni bil vajen, tudi ne tedaj, ko ga je pritisnilo z vso silo. Vendar je ta večer prišel težko domov in, ko se je ponoči zbudil, je ležal v znoju.

Drugo jutro je brilo še huje. Perenič je šel na delo, dasi mu ni bilo dobro. Do poldneva je zdržal, potem so mu začeli šklepetati zobje. Jeza se je dvignila v njem. Že spet me meče na cesto, je pomislil. V hrbtu so se mu oglašale divje bolečine, moral je domov. Nevarna vročica ga je vrgla, nikogar ni več poznal, bledlo se mu je o ptici, ki mora v višave, o rikarskih načrtih, ki jih burja trga na parniku.

Prebolel je. Le oslabil je zelo in si dolgo ni opomogel. Zastavil je bil svoje zadnje telesne sile, igro je izgubil. Spet je rasla skrb pred njim, spet je bil brez kruha, prav ob uri, ko se mu je rodil sin.

Ni bil še povsem zdrav, ko ga je inženir Berlan povabil k sebi.

„Vaši načrti so mi slučajno prišli v roke,“ je dejal, „mogli bi jih uporabiti.“

„Torej niso brez vrednosti?“ je samozavestno vprašal Perenič. Vedel je, da misli inženir le na svoj uspeh.

„Izdelaajte še nekaj osnutkov, tudi če so drznili!“

Perenič je svetoval še to in ono, inženir ga je poslušal in mu vse odobril. Bila je zmaga, ki jo je Perenič po dolgi borbi nepričakovano doživel, bila je pot v novo življenje.

IVAN TAVČAR:

V oslovski klopi

Učitelj Kapus položi palico predse in vpraša: „Ali ima še kdo kaj povedati?“

Res se dvigne Albin Kanduč, bogatega trgovca sorodnik in zategadelj Kapusov prvi ljubljenc. Rad je tožaril in tudi danes je zatožil: „Topolščak je slovenski govoril.“

Pa je bil spet ogenj v strelu! Učitelj je kar tulil: „Slovenski, kakor krščenice in perice! Ali že nisem desetkrat prepovedal? Zverina, kdaj si že vendar zapomniš? Hajdi v oslovsko klop, ker si res osel!“

Janezek je moral v posmeh razredu odriniti v najzadnjo klop, ki navadno ni bila zasedena ter je slovela pod imenom „Eselbank“.

Pa tudi sedaj se pouk še ni pričel. Kapus

je iz svoje suknje ob steni izvlekel velik zavitek ter spregovoril z važnim glasom: „Gospod direktor so na mojo prošnjo dovolili denar za nov jezik. Stari res ni bil več za nobeno rabo!“

In iz zavitka je počasi izvlekel dolg kos usnja, ki je bil na eni strani z rdečo barvo prevlečen. V tisti dobi je bil ta „jezik“ imenitno vzgojevalno sredstvo.

„Radoveden sem,“ je pristavil Kapus hudobno, „kdo ga bo prvi nosil.“

Sedaj se je šele pričel pouk.

Janezek Topolščak je med tem poukom tical v zadnji klopi. Mali možgani so delovali, a želodec se je že tudi oglašal. Lačen je bil

in v sramoti je tičal. Ta dva občutka sta ga morila kakor težak mlinski kamen. Prišel je misliti, kaj je pravzaprav takega storil, da je moral v oslovsko klop. Govoril je slovenski! Je li bila to taka pregreha, da je moral zaradi nje v zadnjo klop? Oče in mati govorita ves dan slovenski pa ju nihče ne pošilja v oslovsko klop! In Marička moli z njim vsak večer, vsako jutro, pa vedno le slovenski! Pretrgalo se je nekaj v njegovi duši in revček je občutil, da se mu godi gola krivica. Temu občutku se ni mogel upreti. Vstal je ter trdoglavo zaklical: „Tu že ne bom sedel!“

Kakor satan je planil Kapus pokonci: „Reinitenca! Upornost! Rajtšola!“

Usodna beseda! Rajtšola! Groza je legla po vsem razredu. Boljša srca so se bojzljivo oglašala: „Janček, beži!“

Anton Pengal — Obermusterschüler — se je zavedel svoje naloge. Hitel je k vratom ter se postavil prednje, da bi „konjiček“ ne ušel iz razreda ter tako onemogočil imenitni pouk v jahanju.

Kapus je škripaje z zobmi planil s svojo paličico proti zadnji klopi.

„Janček, beži!“

Otroka se je polastil silovit strah. Kar vse na njem je otrpnilo in kakor v megli je videl pribajati svojega trinoga. Po razredu je zopet zagostelelo: „Janček, beži!“

Ojunačil se je ter skušal na drugi strani ulti iz oslovske klopi. Pa se mu ni posrečilo. Bliskoma mu je bil razlučeni učitelj za hrbtom in sekal po njem, ne da bi štel udarce, ne da bi pazil, kam so padali. Dvakrat in trikrat je zadel po glavi, da se je Jančku zasvetilo in zažarilo pred očmi.

„Naj se ti le zrahlja prazna buča!“ je vpil. „Prav je!“

Rajtšola bi se bila še nadaljevala, da ni pozvonilo. Kapus je zgrabil dečka za tilnik ter ga vlekli h katedru.

„Sem vedel, da ga boš ti prvi nosil!“ To rekavši, mu je obesil rdeči usnjati jezik okrog vratu.

Tedaj je bila navada, da je moral vsak učitelj voditi svoj razred do glavnih vrat, kjer so se potem šolarčki razšli na šolskem trgu.

Kapus je tisti dan prav tako vodil svoj razred. S sabo pa je vlekli Janeza Topolščaka, ki je nosil rdeči jezik okoli vratu. Pri stopnicah ob prvem razredu ga je posadil k steni, nakar so vsi razredi stopali mimo nesrečnika, ki je bil izpostavljen na sramotilnem odru. Ko je bilo defiliranje končano, ja mali Topolščak v nekaki omotici taval po stopnicah nizdol.

Okrog enajstih sta prišla na šolski trg avstrijski minister Metternich in ruski diplomat Nesselrode. V živahnem razgovoru sta korakala gor in dol pred licejskim poslopjem. Pri svojem razgovoru sta bila obstala tik glavnega vhoda. Tam je ležal nezavesten deček. Prav zelo si je bil onečedil revno oblekeo.

„Kako čudo!“ je vzkliknil grof Nesselrode. „Pri vas se že taki dečki opičajo do nezavesti!“

Metternich se je sklonil ter odgovoril: „Me ni pa se zdi, da to otroče umira!“

Kakor blisk se je nato raznesla vest, da je učitelj Kapus enega svojih učencev pretepel do smrti!

(Odlomek iz romana „Izza kongresa“).

TABORSKI:

BOGATA AMERIČANKA

Nekdanji moj sošolec Jurjevič, bivajoč dobrih 25 let v dolarski deželi, se je udeležil nekega shoda v Parizu, odkoder je za nekaj dni smuknil v svoj rojstni kraj na Krasu. Pred njegovim povratkom onstran velike luže sva sedela v „Zvezdi“. Beseda je dala besedo in tako se je pomenek dotaknil tudi njegovega zakonskega življenja.

„Kako je prišlo do poroke, vprašaj?“ je velel Jurjevič. „Prav čudno, to ti rečem. Samo poslušaj. Med mojimi znanci je bila petična miss Banks, okoli nje se je sukala čreda oboževalcev, ki jih je ona podžigala s satansko krasoto in sreprospogledljivostjo. Jaz sem se držal ob strani, vesel, da se mi ni treba pehati v sličnem tekmovanju. Nekega večera, med plesom, ko se je vse divilo miss Banksovi, sem jaz srebrel sladoleh na verandi, ker sem poprej plesal okrog pol ure. V tem se mi približa ona, besno vihteč zeleno pahljaco: „Gospod Jurjevič, zakaj ne plešete z menoj?“

„Ker imate vedno po pet, šest kavalirjev okoli sebe.“

„Vse odslovim za vas, ako hočete.“

„Ne, gospodična. Takoj bi vam bilo žal, ker nisem poseben plesalec.“

Štiri dni mi ni odgovarjala na pozdrav, a naslednji teden je spremenila svoje ravnanje ter mi trmasto pošiljala vsako jutro krasne snopce cvetja v sobo. Neko popoldne, ko sem stopil v čoln, da bi nekoliko odrinil na morje, je skočila kraj mene in prijela za veslo.

„Z vami pojdem, Jurjevič. Ali sem vam v napotje?“

„Nasprotno, gospodična.“

Ko sva bila na gladini, se je obrnila proti meni, naslonila noge na moje sedišče, odkrivši dvoje dovršenih meč, izurjenih v slednjem sportu, ter pričela napadati.

„Rada bi vedela, zakaj mi nikdar ne privoščite nobenega poklona. Mar nisem elegantna? Mar nisem lepa?“

„Jako elegantni ste in jako lepi.“

„Kaj vam nisem pogodu?“

„Močno mi ugajate, gospodična, kakor ugajate vsem.“

„Veste, Jurjevič, da za vas čutim veliko nagnjenje?“

„Zelo sem vam hvaležen.“

„Ali vas ne bo to motilo v spanju?“

„Zakaj naj bi me motilo v spanju, gospodična?“

„Vi ste neznosni!“

MAURICE RENARD:

Priča

Na postaji Ferte-Milon je mali, stari gospod Bourdure vstopil v voz drugega razreda. Trije potniki so bili tu. Gospod Bourdure jih je vljudno pozdravil. Trije možaki so se dotaknili okrajca svojih klobukov in nadaljevali svoj pomenek.

G. Bourdure je bil zelo družaben. Nastanil se je v kotu, se mlo nasmehnil, potegnil iz svojega žepa precej oguljeno tobačnico in dejal z ljubko uglednostjo:

„Gospoda, menja vas tobačni dim ne moti, saj tudi vi...“

Ostali so zares kadili. Dve čedri in smotko.

„Le dajte, le dajte!“ je odgovoril možak s smotko. „In če vam smem ponuditi havano...“

„Pa res ne vem, če smem...“ se je prenevedal g. Bourdure.

„Kar vzemite!“ je velel drugi in mu porinil svetlo cigaro v dlan.

G. Bourdure je spravil svojo obrabljeno cigaretnico in si prižgal sijajno, vretenasto ha-

vano, prepasano s škrlatnim in zlatim obročkom. A njegovi sopotniki so s svojim vedenjem pokazali trdni namen, da se ne bodo naprej menili z novim došlecom. In g. Bourdure se je moral zadovoljiti s tem, da jih je krdoma opazoval skozi modrikasti dim, ki je polnil oddelek.

Toda g. Bourdure ni utegnil nadaljevati svojega proučevanja. Odpotoval je bil še tisto jutro iz Pariza in pridno delal pri notarju v Ferte-Milonu, da bi razmotil vprašanje neke dedščine. Čutil se je trudnega, zaspanega. Povrhu pa mu je šel dim razkošne havane v glavo. Vročina v vlaklu, zadušljivo ozračje te pušilnice sta ga omamila. In skoraj ga je objel težak spanec.

Znočilo se je. December. Okoli petih popoldne. Tedaj pa se je g. Bourdure sunkoma zbudil ter uzrl prizor, ob katerem je utrpil od groze. Vagonska vrata so režala otvorjena v mrak. Blagi gospod je ležal na tleh prsteno

bled in z mahdravo glavo. Druga dva pa sta se pripravljala, kako bi ga zagnala ven.

Nesrečni g. Bourdure, nesposoben kretnje ali najmanjše besedice, je brez moči prisostvoval zadnjemu dejanju zločina, ki se je pravkar izvršil. Ko sta se morilca po končanem hudodelstvu obrnila, sta ugledala malega uradnika negibnega v kotu. Bled kot truplo njune žrtve je strmel v njiju z očmi zamaknjene od groze.

„Strela b...!“ je zarobantil možakar s smotko.

S stisnjenimi pestmi (in sicer kakšnimi pestmi!) sta se mu bližala sokriva, preteč.

On pa je ponižno prosil, jecljal:

„Ničesar ne izdam... Kolnem se vama... Nikarta nič hudega... Imam družino...“

Zločinca sta se vpraševala s pogledom, besna in nemirna, z namršeni obrvmi, z nagubanim licem.

„Kaj se ukrene?“ je dejal eden na kratko.

A drugi, srdit brdavs, je popadel gospoda Bourdura za vrat in ga trdo mikastil, medtem

(Nadaljevanje na 4. strani)

Kako nas lovijo ali zgodba o dvojniku

(HUMORESKA)

V uradu šefa tvrdke „Voborsky in drug, veletrgovina s premogom“. Ob pol devetih zjutraj; šef je pravkar prišel in zlovoljen, neprebran pregleduje došlo pošto in zdeha. Oglasi se telefon.

Voborsky: Zlodja, kaj pa zvoni tako zgodaj... Haló!

Glas v telefonu (prijeten, vesel): Dobro jutro, Karelček!

Voborsky: Dobro jutro! Tu Voborsky. Kdo tam?

Glas: Kaj me ne poznaš več, porednež? Ali pa nočeš?

Voborsky: Pardon, milostljiva, očitvidno je pomota. Ne poznam vašega glasu. Povejte ime, prosim.

Glas (otožno): Po-mota? Nemogoče. Saj ste vendar gospod Voborsky, imetnik tvrdke Voborsky in drug.

Voborsky: Da.

Glas: Praga, Staro mesto, Wilsonova cesta osem in sedemdeset.

Voborsky: Ujema se.

Glas: Ali, ljubček, torej si vendar le ti?

Voborsky (ki se je že otresel pospanosti): Silno mi je žal — reči moram brez fraze — toda ponavljam: Motite se. Ne poznam dame, ki bi lahko tako zaupno govorila z mano.

Glas: Pojdi no, — kaj se boš pretvarjal. Karelček. Kaj pa je bilo snoči?

Voborsky (presenečeno se spominja snočnih dogodkov): Snoči? Imeli smo občni zbor, potlej smo šli v bar. Nemara ste ena izmed dam v baru?

Glas: Ne žali me!

Voborsky (ki mu je s tem dokaj odleglo): Torej dobro — ampak res ne vem.

Glas: No, bodi: pomorem ti. Mimi sem.

Voborsky: Mimi? Zdaj sem še vedno tam, kjer sem bil.

Glas (odločno): Čuj, Karel, zdaj pa mi je že dovolj. Ali misliš tajiti, da sva bila snoči skupaj v gledališču, kjer sva se seznanila; zabaval si se z menoj, me povabil večerjat in potlej v vinsko klet. Ondi si mi bil priznal ljubezen in mi ponudil svojo roko, ki sem jo sprejela.

Voborsky (čelo se mu je začelo že potiti): Gospodična, prisegam vam, da se motite. Nemara pa je bil kakšen drug Voborsky? Hoteli ste mu zjutraj telefonirati, pa ste poiskali v telefonskem seznamu njegovo ime in zadeali mojo številko.

Glas: Ljubček, če že misliš razdreti vezi, ki si jih bil snoči sam zadržal, bodi malce bolj prebrisan. To telefonsko številko sem vendar izvedela iz tvojih ust, ne iz seznama.

Voborsky (razburjeno): To je lopovščina.

Glas: Pardon — gospod! Kdo je lopov?

Voborsky: Tisti lopov!

Glas: Kateri lopov?

Voborsky: Mar ne razumete, gospodična, da se je neki lopov izdajal za me in vas grdo potegnjal za nos?

Glas (jokaje): Kako? Vi mislite, da me je kdo opeharil?

Voborsky: Kaj pa da, gospodična. Lahko vam s pričami dokazem, kje in s kom sem bil snoči!

Glas (iht): To je grozno, gospod! Tako zlorabiti pošteno dekle, ki nima ničesar razen svojega poštenja in lepote. Bilo je pač napak, da sem šla z njim, ali kaj ko mi je ta slepar — tolikanj ugajal...

Voborsky (zadovoljen, da je ven iz kaše, ustavi se je pri besedi „lepota“): Nikar ne jokajte, gospodična, pomorem vam, da ga najdete, potlej pa bom jaz obračunal z njim... Kakšen je bil ta človek?

Glas: Visoke, lepe postave, približno 36 let star, temnih, kodrastih las, čelo malce nazaj — imel je majhno, srčkano plešo — globoko, tempeljave oči, angleške brke in na levem licu drobno bradavico.

Voborsky (razburjeno): Ali se ne motite, gospodična?

Glas: Nikakor ne. Na sprednjem prstu desne roke nosi krasen briljantni prstan; drugih draguljev nima na sebi. Zlata ura, Omega. Črn žaket, temne progaste hlače...

Voborsky (prestrašeno): Dovolj, dovolj!

Glas: ... in včasih nervozno mežika z očmi.

Voborsky: Za Kriščevo voljo, gospodična, to sem vendar — jaz.

Glas (zmagoslavno): Saj sem vedela Karelček, da je tako. Zakaj si mi le toliko časa tajil? To je grdo od tebe, veš!

Voborsky: To se pravi — nisem jaz — to se pravi, nisem bil jaz snoči z vami, samo popis se ujema.

Glas: Kdo je zblaznel: vi ali jaz? Kako je to mogoče?

Voborsky: Tega sam ne vem. Glava me je zbolela od te uganke. Hudimana — bržčas imam dvojnika?

Glas: Kaj je to?

Voborsky: Dvojnik? To je tepec, ki je po vnanjosti čisto takšen kakor jaz in uganja na moj račun lopovščine.

Glas: Kako da lahko trpite takšno početje: Dajte ga zapreti!

Voborsky: Za božjo voljo, gospodična, ko pa danes prvič izvem, da obstoji.

Glas: Kako pa veste, kakšne lopovščine uganja?

Voborsky: Gospodična, kako bi rekel, hm, — ali si ni tisti-le gospod snoči dovolil preveč na moj račun?

Glas (hladno): Bodite brez skrbi. Vidi se, da me ne poznate.

Voborsky: To me zares veseli.

Glas: Bodite preverjeni, da se je vedel kot pravi kavalir. Bil je nežen, diskreten in duhovit. Sicer se pač ne bi dala zvabiti v restoriran in vinsko klet.

Voborsky: Če je tako, se ne jezim več na svojega dvojnika.

Glas: Bil je res jako takten in pozoren. Potlej pa...

Voborsky: Potlej?

Glas: Ne vem, bi li povedala ali ne? Videlo bi se, da sem preveč bahava, več, nego se spodobi ženskam.

Voborsky (vneto): Govorite, gospodična, kar govorite brez strahu. Preverjen sem, da to, kar boste rekli, ne bo niti zdaleč res.

Glas: Ah, tudi vi umejete biti galanten. Oh — imel je tako krasne, izbrane besede o moji postavi, o mojih zlatih laseh, o mojih jasno sinjih očeh, pa o rdečih ustnih, da sem bila uprav zmedena od tolikšnega laskanja. Govoril je tako lepo in prepričevalno, da — da —

Voborsky (napeto): Da —?

Glas (neodločno): Da sem se dala poljubiti prvič v življenju. Oh, to so bili poljubi. Vsa strast pekla je bila v njih in vse nebeške slasti.

Priča

(Nadaljevanje s 3. strani)

ko so ga uboge ročice, mršave in obledele, skušale odriniti... vljudno. Bože mili! „Nobenih neumnosti! Pusti ga. Časa imava dovolj. Se bo že videlo.“

Ko je bil prost, je g. Bourdure pokleknil. Nič več ni vedel, kaj počenja, kaj govoriči: „Gospoda... Milost! Nikdar nisem lagal. Častna beseda, nič ne bom povedal... Doma me čakajo...“ In mahoma se je začel lagati. Bedasto, smešno je lagal: okorel od dolgega malenkostnega životarjenja po pisarnah si ni izmislil drugega kakor to zares nerodno stvar, ki pa se mu je zdela v teh grozotnih minutah odločilna:

„Lejte... drevi bom imel goste... na domu... moj pisarniški načelnik, g. Piat in njegova gospa... in tudi moj drugi načelnik g. Clinchard... Razumeta... Uračnik sem... Gospoda, gospoda... Moji otroci... In ta večerja, gospoda... Moje napredovanje, vidita... Prisegam! Bodita brez skrbi! O, rotim vaju!“

Suroveža sta ga neodločno motrila. Možak s cigaro, manj divji od svojega tovariša, ga je postavil na noge in ga zdajci pričel pretipavati, seveda brezobzirno. V denarnici, ki jo je ročno izpraznil, je zagrabil nekaj posetnic: Ahil Bourdure urednik v ministrstvu za delo, 153. ulica Mouffetard.

„Tako ti je ime? Tamkaj stanuješ?“

„Da,“ je črnil g. Bourdure bolj mrtev nego živ.

„Dobro je. No, poslušaj: imela te bova na pazki. Zpomniva si tvoje ime in tvoj naslov. Ako zineš le eno samo besedo, dobiš, kar ti gre. Razumeš?“

JUŠ KOZAK:

„Fašizem ne pozna usmiljenja“

Allongi je bil mlad človek, ki je užival, da ima oblast nad kampom. Bil je muhast in nepreračunljiv. Prav ta dan se ga je lotilo, da bi nam zopet pokazal svojo moč. Nekaj časa nas je ogledoval in hodil pred vrstami gor in dol, nato se je postavil na stopnice, da je bil videti višji.

„Nekateri v kampu izrabljajo mojo dobroto,“ je pričel s prijaznim glasom in nas prebadal z očmi. „Jaz sem human človek, dober in prizanesljiv. A vsaka stvar ima svoje meje. Fašizem je pravičnost in disciplina. Poudarjam, pravičnost, ki ne pozna nobenega usmiljenja. Med vami pa so barabe, popolne barabe.“ Glas se mu je povišal, da se je razlegel po vseh hodnikih. „Med vami so mascałoni (lopovi). Vkljub moji prepovedi se je včeraj

zopet pripetilo, da je nekdo kradel hruške. Vprašam, kdo mu je dal pravico do tega? Fašizem ne pozna usmiljenja. Kaznovan bo, da bo pomnil, kdaj je kradel hruške.“

Ozrl sem se po obeh vrstah in videl, kako je neki Grk, razcapan in bolehen človek, povesil glavo.

„Moj agent vas je moral danes čakati več kakor pol ure. Če se še enkrat pripeti kaj podobnega boste stali tu do opoldne, do opoldne. Ali mislite, da imajo moji ljudje toliko časa odveč? — Gino, vse v redu!“

Gino je oblastno prikimal.

„Za kaznen ne pojde danes nihče v Corropoli,“ je odločil Allongi. Molče smo se razšli. (Odlomek iz romana „Lesena žlica“)

G. Bourdure je zamomljal:

„Prisežem...“

In ves onemogel se je sesedel na klop.

Prihajali so v Meaux. Vlak je obstal. Ko je g. Bourdure zopet odprl oči, je bil sam, in železni konj je drdel v noč.

Čez eno uro se je mali g. Bourdure opotekel v šesto nadstropje. Vrla gospa Boudurova ga je sprejela s svojim večnim nasmehom stare ženice, vdane in ljubeče. A toliko da sta prišla v obednico, kjer je bilo pod visečo svetiljko pogrnjeno za štiri osebe kakor vsak dan, je takoj zapazila zmedenost svojega moža.

„Kaj pa ti je?“ je preplašeno jeknila.

„Papa... saj si bolan? ...“

„No... no...“ je bleknil g. Bourdure. „Si mar pozabila, da g. Piat in njegova žena večerjata nocoj pri nas z g. Clinchardom vred? ... Le brž, le brž! Obleci se, no! Otroka naj gresta kar precej k gostilničarju. Kupit... kupit, kar je potreba. Kako je le mogoče pozabiti kaj tako važnega, pomislite! Boga mi, nič ni pripravljeno!“

Gospa Boudurova je ponavljala, a nič razumela:

„G. Piat... njegova žena... g. Clinchard... Nikoli mi nisi nič dejal...“

„Kaj šel Kdo pa misliš da sem? Požuri se, gromska strela! Naši gostje bodo vsak čas tu!“

Potlej pa vnovič iznenada razdraženo:

„Pravim ti, da bodo zdaj zdaj tukaj. Hop! Pogrnite mizo! Pa malo hitreje, jelite! Clinchard, Piat in njegova dama, tako jel... Za pet ran božjih! Kaj me gledaš kakor tele v nova vrata? Sem mar ob pamet?“

Bil je blazen.

JOŽE ŠMIT:

ZIMSKE NOČI

Lepe so zimske noči,

ko da vse sanje so v njih,

lahek korak je in tih,

v dušj mehko mi zveni.

Veter pred mano hiti,

nič ne bojim se daljav,

v topel, prisrčen pozdrav

luč mi na vasi gori.

Voborsky (z drhtečim glasom): Gospodična, — veste, začeljam postajati ljubosumen?

Glas (nedolžno): Na koga neki?

Voborsky: Na njega — tega zapeljivca!

Glas: Nikar se ne mučite. Mislila sem, da ste vi. — Poljubljala sem prav za prav vas. Nase vendar ne boste ljubosumni?

Voborsky: Mimi, vi me mučite!

Glas: Čemu neki? Res bi bilo lepo z vami. Ali ker niste bili vi, mi ne ostaja nič drug ga, kakor da opustim krasno sanjo, ki me je opajala od snoči in da se lepo poslovim od vas. Oprostite, da sem vas nadlegovala, gospod!

Voborsky: Počakajte — prosim — haló! Haló!

Glas: Želite še kaj?

Voborsky (postavi vse na eno karto): Gospodična Mimi — priznam — odkrito priznam — jaz sem bil snoči!

Glas (se smeje): Kako ljubeznivi ste, gospod! Veste, da vam zdaj ne verjamem!

Voborsky: Zakaj ne?

Glas (s poudarkom): Zapomnite si: Kdor me je kdaj spoznal, ta me ne bo nikoli zatajil.

Voborsky (do skrajnosti razburjen): To je nesporazum, gospodična, neljub nesporazum. Zadeva se mora pojasniti. Lepo vas prosim, gospodična, za sestanek še nocoj.

Glas: Da me jutri zopet zatajite?

Voborsky: Nikdar vas ne zatajim, gospodična, sveto prisegam. Pridite nocoj v kavarno pri „Zlati goski“. Da?

Glas: Nu — priznati moram, da sem dovolj radovedna, ali ste res tako podobni svojemu dvojniku. Velja, pridem po sedmih.

Voborsky: Tisočkrat hvala, gospodična Mimi. A kako naj vas spoznam?

Glas: Ne bojte se, jaz vas poznam. Pridem naravnost k vaši mizi. Pa ne da bi se preveč kislo držali, ko bo prišla k vam mlada, elegantna dama!

Voborsky: Izborno. Že zdaj sem nestrpen. Na svidenje!

Glas: Na svidenje!

Naslednjega dne, v nedeljo. Gospodična Mimi je doma, v rožnati pikantni pyjami. Pol enaštih je in Mimi zajtrkuje. V najlepšem nadstropju pripoveduje prijateljci Pavli, tovarišici iz urača, pustolovščine minule noči. Pavla jo poslušava vsa napeta in razgreta, s širikoro odprtimi očmi in z malce zavisti v duši.

Mimi (srebrlja kavo in prigrizuje kruh). In tako ti je šlo vse matematično natančno. Prišel je, videl — in zmaga je bila moja. Izrabila sem vse trike ženske koketerije; napravila sem nanj vtis najlepše, najbolj zapeljive in najzabavnejše ženske. Karelček se je vnel. Jel me je strastno poljubljati — veš, prav dobro se spozna v to stvar, ta poniglavec — in na posled mi je ponudil roko. Tako je hotel prehiteti svojega dvojnika, na katerega je še vedno ljubosumen.

Pavla: Kdo pa je prav za prav ta dvojnik?

Mimi (se smeje): A, ti ne razumeš, za kaj gre?

Pavla: Res ne razumem.

Mimi: Tedaj ti ne bom vsega podrobno razlagala. Poznala sem Karla že od prej, ugajal mi je — on pa na brž sploh ni vedel za me. Povprašala sem o njem in so mi rekli, da je pošten, imovit mož, ki ima kaj malo izkušenj z ženskami. Takšni so najboljši. Napravila sem majhno komedijo pri telefonu. Ko bova poročena, mu nemara razodenem, da tistega dvojnika sploh ni bilo. Veš, draga Pavla, strahno je, kaj vse mora v naših časih storiti dekle, ki se hoče omožiti. Zdaj, ko ima vse srečen konec, sem lahko vesela. Obetam ti, da bom v najkrajšem času iztuhtala tudi za te kaj podobnega.

porniki, KZ-lerji in izseljenci žive priče, da naci-fašizem „ne pozna usmiljenja“.

Roman „Lesena žlica“ je izšel v dveh delih, skupno na 796 straneh. V knjigarni „Naša knjiga“ dobite obe knjigi, vezani v polplatno, skupno za 47.— šilingov.

KOLENDAR

Sobota, 15. november: Jedert
Nedelja, 16. november: Otmar
Ponedeljek, 17. november: Gregorij Čudod.
Torek, 18. november: Odon, opat

SPOMINSKI DNEVI

15. 11. 1630 — Umril v Regensburgu zvezdoslovec Johannes Kepler, ki je odkril zakone o gibanju planetov; izumil je tudi zvezdoznanski daljnogled — 1677 Holanec Anton van Levenhuk je objavil odkritje mikroskopa — 1855 Po Jugoslaviji divjala huda kolera, ki je do tega dne pobrala okrog 20.000 žrtev — 1865 Rojena v Zagorju na Pivki pisateljica Lea Faturjeva — 1916 Umril poljski romanopisec Henrik Sienkiewicz.
16. 11. 1887 — Umril v Ljubljani pisatelj in kritik Ivan Levstik — 1869 Izročen prometu Sueski prekop — 1917 Lenin podpisal deklaracijo o pravicah narodov Rusije — 1947 Dograjena mladinska proga Samac—Sarajevo v Jugoslaviji.
17. 11. 1917 — Umril kipar Avgust Rodin — 1945 Svetovni kongres študentov v Pragi, ki je proglasil 17. november za Mednarodni dan študentov v spominu, ko je tekla po praških ulicah leta 1939 kri čeških študentov, ki niso hoteli kloniti pred Hitlerjevci.

Slovenji Plajberk

Nemško ime naše občine Windisch-Bleiberg smo morali do zdaj pisati z veznikom med Windisch in Bleiberg. Ker ta veznik brez dvoma nikakor ni potreben, je občinski odbor sklenil in je predlagal deželni vladi, da odobri spremembo tega načina pisanja, torej brez veznika Windisch Bleiberg. Deželna vlada je temu predlogu z odlokom dne 14. oktobra 1952 ugodila.

Značilno pri prizadevanju občinskega odbora za odpravo veznika v nemškem nazivu občine pa je, da se ni zavzel tudi za priznanje dvojezičnega uradnega naziva naše občine Windisch Bleiberg - Slovenji Plajberk ter se ni zavzel za to, da bi na uradnem prostoru namestili dvojezični napis, kar bi vsaj nekoliko odgovarjalo pravičnemu odnosu med obema narodoma na Koroškem in bi bil primer najosnovnejše enakopravnosti slovensko in nemško govorečega prebivalstva.

Bilčovs

Zelo žalostna nesreča se je primerila minulo sredo v Potoku pri Bilčovsu. Štiriletna Lizika, hčerka cestarja Špicaja, je na tragičen način izgubila življenje. V dopoldanskih urah se je nahajala v stanovanju svojih staršev v prvem nadstropju in je gledala skozi okno. Ko se je v neopaženem trenutku nagnila preveč skozi okno, je izgubila ravnotežje in je strmoglavila na trda tla. Mala deklica je obležala težko poškodovana in ko so jo nemudoma prepeljali v bolnišnico v Celovec, so ugotovili težko krvavitev možganov in več prelomov lobanje. Nesrečna deklica je v bolnišnici kmalu preminula. Težko prizadeta oče in mati sta deležna globokega sočustvanja vseh, ki poznajo to družino in vsi izražajo odkrito sožalje.

Elektrarna Kamering obratuje

Minulo sredo so v Kameringu odprli pomembno podjetje za koroško gospodarstvo. V svečanem aktu je deželni glavar Wedenig na regulatorju turbine v strojni dvorani nove elektrarne v Kameringu z enim prijemom začel obratovanje ter je ob navzočnosti številnih zastopnikov javnega življenja, gospodarstva in politike izročil novo podjetje svojemu za koroško gospodarstvo koristnemu namenu.

Poraba električnega toka je na Koroškem od leta 1945 narasla za okoli 100 odstotkov. Domača delniška družba za elektriko je mogla dozdaj dobavljati le 35 odstotkov potrebne porabe. Z zgradbo nove elektrarne v Kameringu bo mogoče na Koroškem kriti 50 odstotkov porabe električnega toka iz domačih elektrarn.

Pri otvoritvi nove elektrarne je direktor Koroške delniške družbe za elektriko Schatzmayer pozdravil številne častne goste in v teku svojega govora obravnaval potek zgradbe nove elektrarne. Z dobavo električnega toka

iz nove elektrarne, je naglasil ravnatelj Schatzmayer, bo mogoče od 1. novembra cene za tok znižati za 10 odstotkov, tako da bo kilovatna ura stala 45 grošev.

Deželni glavar Wedenig je naglasil nujno potrebo, da dobiva koroško kmetijstvo, industrija in obrt cenene tok, da bo mogoče dvigniti proizvodnjo koroškega gospodarstva na vseh področjih. Koroška delniška družba za elektriko je elektrarno zgradila z lastnimi sredstvi. Tudi turbina je avstrijski izdelek in ima 12.000 PS zmogljivosti.

Pri prihodu in pregledu skozi elektrarno so se udeleženci lahko prepričali, da so konstruktor dr. Fischer, gradbene tvrdke, tehnični in delavci izvršili zares kvalitetno delo.

V najlepšem sončnem jenskem dnevu so si gostje ogledali tudi zajezo vode Weisenbacha v bližini Zlana. Zbiralnik zajema 1,3 milijona kubičnih metrov vode in znaša višina padca 162 metrov.

Lovska a vendar resnična

Dogodivščina, ki jo tukaj pripovedujemo, da jo zvedo tudi drugi ljudje, ni kakšen lovski domislek, kot so jih lovci radi prepolni, temveč je čista in gola resnica, ki se je nedavno primerila v kočevskih gozdovih. Štirje koroški lovci so bili namreč minulo nedeljo v kočevskih loviščih na divje prašiče. Lovce so razmestili po gošči, kjer je vsak na svojem mestu čakal na masten plen in se že veselil lovske slave, ki je bo deležen če bo podrl divjega prašiča. Ko je med drugimi tudi eden izmed naših lovcev potrpežljivo in pazljivo čakal, je naenkrat zaslišal močno lomastenje in zdelo se mu je, da se trese hrib. Poslušal, poslušal, naenkrat pa zagleda, kako lomasti naravnost proti njemu velikanski medved, težak gotovo kakih 250 kg. V nemajhnem strahu ni vedel kaj početi, ker medvedi so pod zaščito in se jih ne sme streljati. Toda v preveliko čudo glej, ko je kosmatinec zapazil nepovabljenega gosta v svojem revirju, se je obrnil in usmeril korake v drugo smer. Tam pa je imel svoje stojišče lovec Hofer. Medved je dirjal, kakor je izgledalo preračunano proti njemu, vendar ga je lovec opazil šele v zadnjem trenutku, pet, šest korakov pred sabo. Hofer, ki nikakor ni imel želje, da bi se spoprijel z mrcino, se je tiho in hitro umaknil za ogromno drevo, toda na nesrečo je spodrsnil na gladki korenini in padel na trebuh tik pred kosmatinca. Po meni je, se je v smrtnem strahu spomnil Hofer in še hitro obudil kesianje vseh svojih grehov, nato pa mu je za trenutek obstalo srce. Pol mrtev je slišal, kako je zavihralo naravnost čez njega, bil je medved, ki je lovca v zaletu preskočil. Potem pa so se medvedji koraki odstranili.

Lovski tovariši, ki so prestrašeni opazovali ta dogodek, so prihiteli, da bi videli, kaj se je zgodilo. V svoje veliko veselje so ugotovili, da je ostal Hofer nepoškodovan s celo kožo in živ. Ugotovili pa so, da je bilo res tako, da je Hofer spodrsnil ter padel in da je med-

ved v skoku premeril pot točno čez njegovo telo, ker so na obeh straneh razločno videli vtise medvedjih šap. No, in ko se je Hofer nekoliko oddahnil, so mu začeli tovariši podtikavati, da mu je v strahu gotovo všlo v hlače, kar pa je junak dneva odločno zanikal. S ponosom je lahko dokazal, da so bile hlače proste natolceване vsebine. Tako je omenjeni lovski dogodek srečno potekel, lovcem pa bo ostal za vedno v spominu.

Hodiše

Na naši ljudski šoli so nedavno pričeli s poukom kmečko nadaljevalne šole. V dva razreda, deški in dekliški, zahaja pošolska mladina vsega šolskega okoliša dvakrat na teden in bo pouk trajal pet mesecev. Namen nadaljevalne šole je posredovati šoli odrasli mladini splošno izobrazbo, predvsem pa kmetijsko strokovno znanje.

Brez dvoma je prav, da se mladina, ki je zapustila šolske klopi, pritegne k nadaljnjemu šolanju, ker pogosto le prerada vrže knjige in se ne zanima več za nje. Nujno pa je, da se dozorevajoči mladini v nadaljevalni šoli nudi tudi potrebna vzgoja v tem pravcu, da se bo razvijala v koristne člane človeške družbe, si pridobila socialni čut in ne navezadnje, kar je pri nas zelo poredko, da se ne bo odtujevala svojemu lastnemu narodu temveč se zavedala, da je moralna dolžnost vsakega značajnega človeka, da ostane zvest svojemu ljudstvu v vseh težkih in lepih časih, ki jih mora narod prehoditi v borbi za svoj obstanek.

Sveče

Naše staro šolsko poslopje je bilo zelo zanemarjeno in nujno potrebno temeljite obnove. To zaželeno in potrebno obnovo so letos tudi izvedli. Šolske prostore so opremili tudi z moderno opremo. Naši šolski otroci imajo sedaj lepo stavbo in prijetne učne prostore. Zaradi teh del so mogli s poukom

pričeti šele zadnji teden. Na obnovljenem poslopju manjka samo še napis. Po pravici pričakujemo in upamo, da bodo napravili na šolsko poslopje poleg nemškega tudi slovenski napis, ker v našo šolo zahaja 90 odstotkov slovenskih otrok. Pričakujemo, da bo za dvojezičen napis poskrbel naš gospod župan, ki ga poznamo kot vseskozi objektivnega moža ter bo ta korak, kakor je pravično, podvzel, kakor so to storile tudi nekatere sosedne občine.

Dne 11. novembra t. l. smo pokopali na našem pokopališču rentnika Petra Ogrisa. Veliko pogrebnih gostov mu je izkazalo spoštovanje in ga spremilo na njegovi zadnji poti. Tudi delavski pevski zbor bistriške tovarne akumulatorjev mu je zapel na domu in ob grobu žalostinke. Rajni Peter, Križnik Peter, je bil doma iz Slovenjega Plajberka in je delal v svojem rojstnem kraju kot rudar in ko so obratovanje ustavili je prišel na Bistrico, kjer je bil zaposlen v takratni tovarni za žice in je ostal tukaj do svoje smrti, ki ga je pobrala v 83 letu svoje starosti. Naj si v miru počije od dela in truda izpolnjenega življenja.

Dobri ves

Slišimo, da namerava celovski knez-škofijski ordinariat namestiti v Dobrli vesi kot naslednika umrlega prošta Truppeja prošta Ninausa iz Beljaka. Prošt Ninaus govori slovenščino le s težavo in z nevoljo in je pastiral in predvsem ponemčeval v Brdu pri Šmohorju in v Grebinju. Odtod je prišel v Beljak. Kmalu pa se mu je zdela župnija pretežavna in se je spravljal v pokoj. Da bi škofijski ordinariat to nameru preprečil ga je imenoval za prošta, nakar je še nekaj let vztrajal, letos pa se je umaknil na novo predmestno župnijo Sv. Jožefa v Beljaku.

Značilno pri tem je, da se nemška javnost v vsaki mogoči in nemogoči priliki kaj rada sklicuje na krivice, ki jih trpijo Nemci na Južnem Tirolskem. K temu ugotavljamo, da imajo Nemci v Briksenu na Južnem Tirolskem svojega narodno zavednega škofa, ki je bil imenovan šele letos, dočim je na Koroškem že dovolj duhovnikov na slovenskih župnijah, ki so slovenščine nezmožni in torej kanonično nesposobni. Plačujemo cerkveni davek, zato upravičeno zahtevamo, da nam škofijski ordinariat pošlje slovenske duhovnike, ki so na nemških župnijah in odpokliče slovenščine nezmožne duhovnike z naših župnij, ne pa da bi pošiljali na naše župnije nove germanizatorje. Kdor koli zlorablja cerkev v svrhe ponemčevanja, mu slabo pristojna svetohlinska skrb za vero in cerkev, na primer skrb za vero v Jugoslaviji ali izpadi proti Slovenskemu vestniku ali očitane šovinizma, kadar se potegujemo za svoje osnovne pravice.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič, Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

AVGUST ŠENOVA

24

XI.

Ko grom je pretresal vsa srca hrvaškega plemstva glas, da je bil ban Peter pod zidanimi Susjeda od podbana Ambroža poražen in da banova zastava, to znamenje hrvaškega junaštva v vojskah zoper Turka, leži raztrgana v kaluži.

V prvem hipu je ta nezasišana sramota vsakega tako prevzela, da je, naj je bil velikaš ali plemič, povsem pozabil na to, ali ga sorodstvo ali svaštvo ali korist veže z banom ali s podbanom; vsak se je vprašal samo: „Na čigavi strani je pravica?“ Nihče si ni vedel na to odgovoriti, niti modri knez Jurij Draškovič, najokretnejši izmed vseh Hrvatov tega veka, ki je bil po smrti Matije Brumana zasedel starodavni prestol škofije zagrebške. Črna slutnja se je polastila vseh src, zaglušen strah je napolnjeval vsako dušo. Vsak je s strahom in trepetom napovedoval, da bo krvavi dan meseca rožnika 1565., ko se je starega Susjeda zrušila na banovo glavo tolika sramota, začetek premnogih drugih krvavih dni, ko bodo novi grehi drug za drugim porajali staro prekletstvo, ki visi nad hrvaško zemljo.

Saj ji je že grozila nova nesreča, že se je spet razgrinjal nad njjo črn oblak, da se usuje iz njega grom in blisk, vojska s Turkom, ki je obetala biti strahotnejša ko vse prejšnje, ker se je na vzhodu dvigala krvava zvezda, veliki vezir Mehmed Sokolovič, sin hrvaške matere, ki je pretil ugonobiti hrvaški rod. Ko daljno grmenje se je širil glas: „Turčin se dviga,“ in vsakdo je zadržel ob misli, kako se bo zemlja spet pogreznila v kri, kako bo neumljena vojska spet zahtevala tisoče in tisoče novih žrtev. In prav v tem času, ko je tožnim ostankom slavne hrvaške kraljevine bila potrebna vsaka junaška desnica, ko je bila vsaka kapljica krvi vredna zlata, ko bi se morala vsa srca tega naroda združiti v eno samo orjaško srce, zmožno največjih žrtev, ko bi morale vse zlahčne duše biti ene misli in se združiti v navdušenju za svobodo doma in vere — prav v tem času je klonila hrvaška zastava v prah, ne na bojišču narodne časti in slave, marveč v zdrabi zasebne lakomnosti sta se poglavarja kraljevine spoprijela za plen ter sta, sama besna, s krvavim razdorom spustila iz pekla vse hudobe, ki so skozi vekove opustošale lepo, a nesrečno našo domovino.

Kaj Turek? Kaj Nemeč? Kaj Sokolovič? Kaj zakon? Kaj pravo? Kaj svoboda? Kaj domovina? Kaj je vse to? Nič, nič! Pač pa plen, ropanje, zavist, požrešnost, bes proti besu, kri proti krvi, strašno, globoko sovraštvo, strup, ki ne prizanaša ne bratu, ne očetu, ne materi, ne samemu Bogu!

Na zunaj pa je bilo vse mirno in tiho, šepetalo se je samo skrivaj in ta navidezni mir je legel na vse poštene duše kakor soprota pred nevihto. Na Hrvaškem se je odprlo brezno, globoko, da dna ne dosega oko. Samo kri, domača kri ga more premostiti. Vse plemstvo se je, brž ko se je po prvem udarcu ovedlo, razdelilo v dve stranki. Tu stoji Peter, ki mu v duši besni vulkan, pa njegovi tovariši Tahiji, Kegljeviči, Alapiči, Bedekoviči, Poglediči, Petričevići, Bukovački in vsa plemiška turopoljska četa — tam sivi orjak, ob njem Zrinjski, Konjski, Sekeljiji, Mrnjavičiči, Kerečenjevi, Crnkoviči, Zakmarkidjevi, Zabokijevi in cela grmada zagorskih slivarjev — vsi enako užaljeni, enako besni, enako mogočni, sablje enako ostre, lev proti levu, ris proti risu, kača proti kači. Na obeh straneh napete puške.

Ob strani pa je gladil svojo črno brado knez Jurij Draškovič in izpod očesa škilil v to blazno zmedo; v njegovi duši se zbuja zlate slutnje, a možna glava jih kroti, molči in skrivno šepeta svojemu srcu: „Iz tega mleka boš v svojem času ti smetano posnel.“ Je pa v tem času živel veliko, res plemenito srce, to je bil Nikolaj Zrinjski. Toda on teh homotij ni videl ne slišal, ne slišati hotel. Njegov duh je plaval više, njegovo oko se je upiralo na vzhod, kjer je moralo zasijati krvavo sonce, njegove ustne so dan in noč šepetale: „Med nami in Turki ni pravega miru.“ Nikolaj je ljubil Ambroža, toda ljubil je še bolj

svojo domovino in narod.

In zares. Kako vedeti na čigavi strani je pravica? Ali na banovi, ki je, dasi je bil varuh pravice, teptal pravico v prid sorodstva in vrgel na sveto tehtnico pravice sabljo? Ali na Ambroževi, ki ga je plemenito navdušenje za pravico zaneslo tako daleč, da je potolkel banove brambovce, namenjene za obrambo domovine, in z nogami pogazil znamenje kraljevine? Na čigavi torej? Vsaka stranka je kričala: „Na moji strani je pravica!“ ker imajo to sveto besedo v ustih najbolj tisti, ki je ne nosijo v srcu. Vsi so zato čakali. Vsi so vedeli, da bo strela udarila, toda v katerega? Vsi so vedeli, da sta si stranki po številu in močeh enaki, ni pa bilo mogoče vedeti, koliko je v vsaki vztrajnih značajev, koliko pa omahljivcev in koristolovcev, ki obračajo plašč po vetru.

Neko popoldne v začetku malega srpana stopi ban Peter s svojim svakom, grbastim Gašperjem Alapičem, v sobo svoje žene, gospe Barbare, ki je sedel na skrini, marljivo predla in bila v živahnem razgovoru z gospo Heleno Tahijevo. Ban je le redkokdaj letoval v Zagrebu, a letos so ga zadrževali v hrvaški prestolici važni državni posli, predvsem seveda njegov spor z Gregorjanci.

„Pozdravljena, draga gostja“, pozdravi ban Heleno, „upam, da ste zdravi in da vam je v mojem dvorcu dobro.“

„Dobro, gospod Peter, ker sem našla v vašem domu zavetje, a skrb moje drage posestrime, gospe Barbare, je storila, da sem za-

Tudi Amerikanci kupujejo na obroke in kredit

Mnogi mislijo, da je Amerika raj in da so ljudje tam najšrečnejši pod soncem. Kdor pa pozna ameriške razmere, kdor je moral tam trdo delati, da je prislužil in prihranil nekaj dolarjev, kdor ve, kako Amerika človeka izčrpa, sodi o ameriških razmerah nekoliko drugače. Res je življenjski standard tam višji, zato pa od človeka zahtevajo, da mnogo več in naporneje dela.

Življenje se je v Ameriki po vojni znatno podražilo. Ljudje že govore o HCL. Kaj je to? To so začetnice treh besed, ki jih milijoni Američanov čedalje pogosteje izgovarjajo. „High Cost of Living“ — veliki življenjski stroški. Razen senčne strani ima ta HCL svojo varljivo sončno. Še nikoli v ZDA ni bilo v obtoku toliko denarja kakor zdaj. Preden je Amerika leta 1940 posegla v vojno, je bilo v obtoku kakih 70 milijard dolarjev. Leta 1945 je obtok denarja zaradi večjega zaslužka in draginje narasel že na 151 milijard, zdaj pa je v obtoku 185 milijard dolarjev.

Ta poplava denarja vzbuja pri ljudeh vtis blaginje in celo bogastva. Razvrednotenje dolarja ne gre sicer tako hitro, kakor evropskih valut in v tem vidijo ljudje v Ameriki, ki se na finančna vprašanja ne spoznajo, dokaz, da je ameriška valuta še zmeraj tako trdna, kakor je bila. Prej je veljalo za velik uspeh, če je mlad človek zaslužil na leto 10.000 dolarjev. In to velja še zdaj, čeprav tak letni zaslužek ni več nič posebnega. Med ljudstvom še zdaj prevladuje mnenje, da je senator za 12.500 dolarji letne plače ali član vlade s 15.000 do 25.000 dolarji bogato plačan. V resnici pa s tem denarjem komaj še vzdržuje sebi primeren življenjski standard in si mora celo pomagati s stranskim zaslužkom ali pa krije primanjkljaj iz privatnega premoženja.

Vse cene ne naraščajo v Ameriki enakomerno. Tarife na nekaterih avtobusnih progah so narasle trikratno, pristojbina za avtomatski telefon v podzemeljski železnici se je dvignala za 100 odstotkov, plin pa plačujejo gospodinjstva še po starih cenah. Avtomobili so se podražili štiri- do petkratno. Milijoni Američanov kupujejo vsakdanje potrebščine na obroke ali na kredit. Ameriški statistični urad je v poročilu o dohodkih in izdatkih povprečnega Američana za leto 1950 ugotovil, da je vsak družinski poglavar za družino porabil 400 dolarjev več, kakor je zaslužil. Od predlanskega leta je zadolženost povprečnega Američana še znatno narasla, kar priznavajo tudi strokovna gospodarska glasila. Ljudje kupujejo na obroke in kredit vse potrebščine. „Dolgovi so čisto večji, kakor so bili lani, in skoraj vedno mnogo večji, kakor pred petimi leti“, ugotavlja „Wall Street Journal“. Ljudje hočejo pač ohraniti življenjski standard ne glede na cene.

Zasebni dolgovi Američanov so zdaj trikrat tako veliki, kakor so bili leta 1939. Dosegli so rekordno višino 22 milijard dolarjev. Ni skoraj povprečnega Američana, ki ne bi moral ob koncu meseca plačati obrokov, in sicer ne

samo za dražje predmete, kakor so televizijski aparati, avtomobili in hladniki, marveč tudi za vozne listke in račune za restavracije. Najbolj znana restavracija v Hollywoodu „Chasen“ ima že blizu tri četrtine gostov, ki jedo „na kredit“. Ljudje na kredit tudi potujejo, prenočujejo v hotelih in hodijo celo v gledališče ali nočne klube. Davki so v Ameriki v zadnjih petnajstih letih zelo narasli.

Seveda je treba dolgove prej ali slej poravnati. Ljudje si pomagajo na najrazličnejše načine. Mnogi prodajajo, kar lahko doma pogreše. V mnogih družinah služijo tudi žene, da se dohodki povečajo, mnogi pa „zamaše eno in naredo drugo luknjo“, izposodijo si denar, da stare dolgove poravnajo. Posebno težaven je položaj upokojenec, rentnikov, raznih zavarovancev, ki prejema določene premije.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.20 Jutrnanja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Zelje poslušalcev — 10.15 in 15.00 Solska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert. Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Sobota, 15. november:
8.45 Biseri slovenske književnosti: Gazela. Kar športnika zanima — 10.00 Solska oddaja — 11.00 Veder dopoldne — 14.30 Želi si kaj! — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 15.30 „Iz vseh dolin zveni...“ — 16.15 Mala filmska revija — 17.40 Philips-revija — 18.00 Hamburg danes — 18.30 Koncertna ura — 20.15 Športna poročila — 20.20 Pestra oddaja.

Nedelja, 16. november:
7.15 Pester glasbeni spored — 8.10 Kmečka oddaja — 8.20 Slušna igra — 10.00 Maša — 11.15 „Začetek dober — vse dobro!“ — 12.45 Kulturno zrcalo tedna — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 16.15 150 let Hauffovih pravlic — 17.30 Sport in glasba — 18.30 „Od A do Z“ — 20.15 Športna poročila — 20.20 „Dunaj, Dunaj, samo ti!“ — 21.00 Avstrijski nosilci Nebelovih nagrad.

Ponedeljek, 17. november:
10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Solska oddaja — 14.30 Slov. poročila in objave. Teden in ml. Umestnosti spomeniki na Koroskem: „Od Celovca do Osoj“ — 15.45 Poslušalci pripovedujejo — 16.00 Glasba romantike — 16.30 Za bolnega in osamljenega — 20.15 Literatura v ponedeljek — 20.45 Zelje, ki jih radi izpolnimo.

Torek, 18. november:
10.45 Iskalna služba — 11.00 Solska oddaja — 14.30 Slov. poročila in objave. Zdravniški vedež. Iz socialističnega zavarovanja v kmetijstvu. V. del — 15.30 Za ženo in družino — 16.00 Solistična ura — 18.30 Za našo vas — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Velika šansa — 20.15 „Mož z zlatimi očali“, vesela oddaja.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 15. november:
12.00 Opoldanski koncert — 12.40 Od melodije do melodije — 13.00 Jezikovni pogovori — 13.50 Kulturni pregled — 14.00 Narodna glasba — 14.40 Filmske melodije — 15.10 Operne fantazije — 16.00 Med glasbenim sporedom zanimivosti iz znanosti in tehnike — 17.00 Umetne in narodne pesmi — 17.20 Za pionirje — 19.40 Igra Srečko Dražil s svojim ansambлом — 20.00 Solistična glasba Schuberta in Schumanna — 20.30 45 veselih minut — 21.15 Domači napevi za vesel konec tedna.

Nedelja, 16. november:
8.15 Za dobro voljo — 9.00 Po naši lepi deželi — 9.40 Nekaj narodnih pesmi iz zelene Sta-

verske — 10.00 Dopoldanski koncert — 11.00 Ljubljana pred četr tisočletja — 11.40 Slovenske narodne pesmi — 12.40 V valčkovem ritmu — 13.10 Zeleli ste — poslušajte! — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Za naše kmetovalce — 16.30 Radijska igra — 18.15 Najmlajši pojo in igrajo slovenske narodne pesmi — 19.40 Lahka glasba — 20.00 Odlomki iz jugoslovanskih oper — 21.00 Prijetno zabavo!

Ponedeljek, 17. november:
12.00 Mali koncert lahke glasbe — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Tam, kjer teče bistra Zila... — 14.00 Zabavne melodije — 15.10 Skladbe za razne instrumente — 15.30 Solska ura za nižjo stopnjo — 16.00 Arije, ki so doživele največji uspeh — 17.00 Roman — 18.00 Odlomki iz baletov — 18.30 Jezikovni pogovori — 18.40 Narodne pesmi — 19.40 Igra Studentski plesni sékstel — 20.00 Okno v svet — 20.10 Od Haydna do Dvoraka.

Torek, 18. november:
11.00 Solska ura za nižjo stopnjo — 11.30 Solska ura za višjo stopnjo — 12.00 Opoldanski koncert — 12.40 Med glasbenim sporedom kulturni drobci — 14.00 Slovenske zborovske in solistične skladbe — 15.10 Od melodije do melodije — 16.00 Popoldanski koncert — 17.10 Filmska glasba — 17.45 Tečaj angleškega jezika — 18.00 Narodne pesmi — 19.40 Igra Srečko Dražil s svojim orkestrom — 20.00 Predavanja iz vzgoje otrok.

Zveza slovenskih izseljencev poziva

vse svoje člane, da, v kolikor tega še niso napravili, takoj vložijo prošnjo za izstavitev tako imenovane izkaznice za žrtve fašizma (Opferausweis), ker tozadevni zakon s koncem tega leta, to je z 31. decembrom 1952, zgubi svojo veljavnost. Ponovno opozarjamo, da po tem roku ne bo več mogoče vlagati takih prošenj. Potrebne tiskovine kakor tudi vsestranska pojasnila dobite pri Zvezi slovenskih izseljencev, Celovec, Gasometergasse 10.

O d b o r.

Slovenska prosvetna zveza naznanja

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku

sporoča vsem članom in ljubiteljem slovenske knjige, da je pričelo z izposojevanjem knjig iz svoje novo urejene knjižnice v bivši Mačekovi hiši poleg Breznika. Knjižnica bo od sedaj odprta vsako nedeljo od 9. do 10. ure. Priporočamo vsem članom in ostalim, da se v društvo vpišejo in se posebno zdaj v zimskih mesecih prav pridno poslužujejo lepe in poučne slovenske knjige.

Predsednik.

časno pozabila hude rane, katere so mi prizadelo hudobni ljudje.“

„Vaše rane so moje rane,“ odgovori ban a Gašper pritakne veselo:

„Prav zato, plemenita gospa, sva danes prišla, da vas vprašam ali je gospod Tahī že skuhal medicino za vašo bolezen. Vi, gospa Helena, boste hitro ozdravili, ker ste zrinjske krvi in močne narave, toda moj dragi svak — nočem žaliti njegove banske časti — se je zaletel v prekleto zidino, da se mu še zdaj pozna bunka na čelu, kakor meni grba na hrbtu.“

„Brat!“ vzroji Barbara in zardi, „čemu ta šala?“

„Pusti ga!“ reče ban mirno, „tega jezika ne boš nikoli spili.“

„Res je, gospod svak,“ se zasmeje Alapič, „kakor tudi moje grbe ne. Takšen sem, kakršnega me je mati rodila.“

„Pustimo zdaj šale,“ pravi ban, „prišla sva, gospa Helena, res k vam, kakor je Gašper povedal v šali. Recite nama, ali vam je gospod Tahī kaj sporočil, ali je bil pri kralju, da se pritoži, in ali je omenil kaj o svojih zadevah.“

„Ničesar, prav ničesar ne vem,“ je odgovorila Helena, „domnevam pa, da bo kmalu prišel, ker mi je z Ogrskega pisal, da se bo prijavil pri kralju in naj ga, ako do osmega tega meseca ne prejmem njegovega pisma, brezpogojno pričakujem v Zagrebu — danes je pa že desetega.“

„Dobro,“ reče Peter, „vse kaže, da kmalu pride. Ali bo prinesel dobre ali slabe novice, to vedi Bog, zakaj vem, da je tudi Ambrož dvignil proti nam tožbo pred veličanstvom kraljem.“

„Eh, tega me ni strah,“ pravi Gašper in omalovažujoče mahne z roko. „Ali poznaš, svak, bajno zver himéro ali na pol leva, na pol kačo? Tak ti je Tahī, lev in zmaj. Ne pozna nobene zapreke. Vrag je, pa je. Samega kralja bo stisnil za grlo. Bator mu je prijatelj, kralj Maksimilijan je v velikih škripcih. Vraga vpraša on, na čigavi strani je pravica; pri njem ima prav tisti, ki je na njegovi strani. Zato mislim, da bo gospod Ferko prinesel v torbi cel sveženj strel za naše sovražnike. Zdjaj pa, dragi ban in svak, pojdiva. Imamo še polne roke dela za sabor.“

„Da, zbogom Barbara, zbogom, gospa Helena,“ pozdravi ban, „in brž ko pride Ferko, naj se nemudoma oglasi pri meni.“

„Počakaj! gospod Peter,“ ustavi Barbara svojega soproga, „Helena bi ti rada še nekaj povedala.“

Ban se ustavi, a Helena dvigne odpre veliko skrinjo in vzame iz nje zastavo iz rdeče svile, vezeno z zlatom. Na eni strani je bil grb Erdedijev, na drugi trije mali grbi kraljevine Dalmacije, Hrvaške in Slavonije.

„Ban,“ spregovori Helena in solze jo orose, „ko me je besna volčica Uršula pregnala iz mojega doma, ste mi dali zavetje kakor rodni sestri. Kako naj vam to dobroto povrnem?“

Razžalili so vas, vas izdajalsko obkolili in raztrgali bansko zastavo. Tu imate drugo! Izdelala sem jo z lastno roko. Pomnite, da je vsak biser na njej ena moja solza, da mi je bilo pri vsakem vbodu igle tako, kakor da porivam nož v srce naših sovražnikov in da mi je pravične jeze lice rdevalo tako, kakor je rdeč ta prapor. Vzemite ga v dar od Helene, nosite ga slavno in strite pod njim naše skupne sovraže.“

Ban sprejme prapor, poljubi Helenine roke in reče:

„Hvala tej nežni roki, ki mi je iz odkritosrčne vzpodbude srca izvezla ta lepi dar in obetam vam plemenita gospa, da mi bo vedno znamenje zmage in slave.“

„Drug Peter, postoj!“ plane Barbara in oči ji srdito zaplame, „na to novo znamenje tvojega veličja mi priseži, da se boš maščeval Gregorjancem...“

„Prisegam, Barbara,“ odgovori ban in položi roko na svoj grb.

„Da jih boš preganjal zaradi veleizdaje,“ nadaljuje Barbara, „ki so jo zagrešili, ko so pogazili banski prapor.“

„Prisegam,“ ponovi ban.

„Da ne boš miroval, dokler tej kači Uršuli ne zmečka glave, dokler se moja posestrima Helena vnovič ne ustoliči kot gospodarica na Susjedu.“

„Prisegam pri živem Bogu,“ konča ban. (Dalje)

RAZGLAS

Koroške delniške družbe za elektriko

(KELAG)

Začetek obratovanja nove Weissenbach-elektrarne v Kamingu v znatni meri omogoča prihranitev višjih stroškov, ki jih je prej bilo treba potrošiti za dobavo tujega električnega toka. To je prvi plodni uspeh požrtvovalnega in razumnega sodelovanja ljudskih sil, ki želijo obnovo, z Deželno družbo, to pa v spoznanju, da je življenjsko važno in potrebno zgraditi naprave za proizvodnjo in razdelitev električnega toka, da bo mogoče gospodarstvo v zadostni meri in predvsem po nizkih cenah oskrbeti z električno energijo. Potrošnja električnega toka je merilo za blaginjo ljudstva. Z dvigom njegove potrošnje se dviga tudi zmogljivost gospodarstva v deželi, s tem pa družbeni produkt. To pa koristi spet vsakemu posamezniku, vsaki družini.

Načelstvo in nadzorni svet naše družbe sta si zato enotna v svojem prizadevanju, da prihranjenim stroškom prinereno znižata cene električnemu toku, da na ta način prispevata k ozdravitvi gospodarstva in ustaljitvi kupne moči našega denarja.

Naše odjemalce električnega toka prosimo, da vljudno vzamejo na znanje, da od obračunske dobe z novembrom 1952 naprej veljajo v naslednjih tarifnih skupinah tele cene:

A. TARIFA ZA SPLOSNE ODJEMALCE

1. Gospodinjstva tarifa (H)

Tarifa I (H 45)
Mesečna osnovna cena za en tarife obvezni prostor sil. 6.00
Mesečna osnovna cena za dva tarife obvezna prostora sil. 9.00
Mesečna osnovna cena za vsak nadaljnji tarife obvezni prostor sil. 5.00
Cena električnega toka za kilovatno uro (kWh) sil. 0.45

Tarifa II (H 30) (Tarifa po želji)

Mesečna osnovna cena za en tarife obvezni prostor sil. 8.00
Mesečna osnovna cena za dva tarife obvezna prostora sil. 12.00
Mesečna osnovna cena za vsak nadaljnji tarife obvezni prostor sil. 6.00
Cena električnega toka za kilovatno uro (kWh) sil. 0.30

2. Obrtna tarifa (C)

a) za tok za razsvetljavo
Osnovna cena za prvih 100 vatov tarifne priklopne vrednosti sil. 13.50
Osnovna cena za vsakih načetih 50 vatov nadaljnje priklopne vrednosti sil. 4.80
Cena električnega toka za kilovatno uro (kWh) sil. 0.45

b) za tok za pogon
Osnovna cena za prvih 500 vatov tarifne priklopne vrednosti sil. 19.00
Osnovna cena za vsakih načetih 500 vatov nadaljnje priklopne vrednosti sil. 13.00
Cena električnega toka za kilovatno uro (kWh) sil. 0.45

3. Kmetijska tarifa (L)

Tarifa I (L 45)
Mesečna osnovna cena za prve 3 ha tarife obvezne obdelovalne zemlje sil. 16.50
Mesečna osnovna cena za vsak nadaljnji ha tarife obvezne obdelovalne zemlje sil. 2.20
Cena električnega toka za kilovatno uro (kWh) sil. 0.45

Tarifa II (L 30) (Tarifa po želji)

Mesečna osnovna cena za prve 3 ha tarife obvezne obdelovalne zemlje sil. 21.00
Mesečna osnovna cena za vsak nadaljnji ha tarife obvezne obdelovalne zemlje sil. 2.50
Cena električnega toka za kilovatno uro (kWh) sil. 0.45

4. Tarifa za najmanjše odjemalce (K)

Cena električnega toka za razsvetljavo za kilovatno uro (kWh) sil. 2.20
Cena električnega toka za pogon za kilovatno uro (kWh) sil. 1.20
Cena električnega toka za razsvetljavo in pogon (mešana cena) za kWh sil. 1.70

B. POSEBNI ODJEMALCI

Cene za industrijske posebne odjemalce so bile glede na spremenjene stroške prav tako znižane.

Vse ostale tarifne pozicije se ne spremenijo. Končno ostane nedotaknjena in neokrnjena predvsem pravomočnost odredbe Zveznega ministrstva za notranje zadeve z dne 10. julija 1951, štev. 104.858-11/1951 ter odloka Zveznega ministrstva za promet in podržavljenja podjetja, štev. 54.752-IV/3/51 z dne 8. VIII. 1951 in štev. 55.348-IV/2/51 z dne 31. VIII. 1951.

Celovec, 2/2. novembra 1952.

Koroška
Delniška družba za elektriko
(KELAG)

PROMETNE NEZGODE NE PRENEHAJO

Meseca oktobra se je primerilo na Koroskem spet 399 prometnih nezgod. Pri teh nezgodah le v 91 primerih niso utrpele škode tudi osebe, temveč je nastala samo znatna materialna škoda. Pri prometnih nezgodah je bilo med tem časom 6 oseb ubitih, 37 težko, 99 lahko in 14 neugotovljene stopnje poškodovanih. V sedmih primerih so se skušali vozniki s pobegom odtegniti odgovornosti. Varnostni organi so meseca oktobra naložili 4121 kazni zaradi kršitve prometnih predpisov.